

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΔΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΩΝΥΜΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ (ΑΤΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ)**

Της

ΦΩΤΕΙΝΗΣ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ

(Α.Μ. mle21031)

Επιβλέπων καθηγητής: Γιοβαννόπουλος Ρήγας

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης Δίκαιο και Οικονομικά

(με εξειδίκευση στον τομέα των επιχειρήσεων)

Σεπτέμβριος 2022

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες	iv
Περίληψη	v
Abstract	vi
Συνοτομογραφίες	vii
1 ^ο Κεφάλαιο	1
Εισαγωγικές παρατηρήσεις	1
1.1. Διάκριση σε ατομικά και συλλογικά δικαιώματα	1
1.2. Φύση των Δικαιωμάτων	2
1.3. Εταιρική δημοσιότητα και πληροφόρηση των μετόχων	3
2 ^ο Κεφάλαιο	5
Τα δικαιώματα των μετόχων προς πληροφόρηση κατά το άρθρο 141 του ν. 4548/2018	5
2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις	5
2.2. Άσκηση των δικαιωμάτων – Δικαιούχοι.....	5
2.3. Ατομικά μετοχικά δικαιώματα	6
2.3.1. Πληροφόρηση για τις υποθέσεις της εταιρείας.....	6
2.3.1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις – σκοπός του δικαιώματος.....	6
2.3.1.2. Αντικείμενο του δικαιώματος πληροφόρησης – προϋποθέσεις παροχής πληροφοριών	7
2.3.1.3. Χρόνος άσκησης της αίτησης – το πενθήμερο ως προθεσμία προαναγγελίας.....	9
2.3.1.4. Τρόπος, χρόνος και τόπος παροχής των πληροφοριών	9
2.3.1.5. Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών.....	12
2.3.2. Πληροφόρηση για το ύψος του κεφαλαίου και τις μετοχές της εταιρείας	15
2.3.3. Χορήγηση πίνακα μετόχων της εταιρείας.....	16
2.4. Συλλογικά δικαιώματα μειοψηφίας.....	17
2.4.1. Πληροφόρηση αναφορικά με την καταβολή ποσών και παροχών στα μέλη του ΔΣ ή τους διευθυντές της εταιρείας	17
2.4.1.1. Δικαιούχοι και σκοπός του δικαιώματος.....	17
2.4.1.2. Πεδίο εφαρμογής της διάταξης	18
2.4.1.3. Τρόπος και τόπος παροχής των πληροφοριών και χρόνος των καταβολών.....	19
2.4.1.4 Η περίπτωση των εισηγμένων εταιρειών	20
2.4.1.5. Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών.....	21
2.4.2. Δικαίωμα πληροφόρησης για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας.....	21

2.4.2.1	Εισαγωγικές παρατηρήσεις – σκοπός του δικαιώματος.....	21
2.4.2.2.	Προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος - περιεχόμενο του αιτήματος	22
2.4.2.3.	Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών.....	24
3°	Κεφάλαιο	26
	Συνέπειες σε περίπτωση παράνομης μη παροχής πληροφοριών.....	26
3.1.	Αγωγή ακύρωσης κατ' άρθρο 137 παρ. 2 λόγω μη χορήγησης των οφειλόμενων πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 141.....	26
3.1.1.	Η μη παροχή οφειλόμενων πληροφοριών ως λόγος ακυρωσίας.....	26
3.1.2.	Νομιμοποιούμενα πρόσωπα	26
3.1.3.	Προϋποθέσεις ακυρωσίας	28
3.1.4.	Το ζήτημα του αιτιώδους συνδέσμου.....	29
3.2.	Αγωγή παροχής πληροφοριών	31
3.3.	Αγωγή αποζημίωσης κατ' άρθρα ΑΚ 914, ΑΚ 71.....	31
3.4.	Ποινική ευθύνη των μελών του ΔΣ κατ' άρθρο 180 ν. 4548/2018	32
4°	Κεφάλαιο	33
	Λοιπά δικαιώματα πληροφόρησης.....	33
4.1.	Άρθρο 123	33
4.1.1.	Εισαγωγικές παρατηρήσεις	33
4.1.2.	Η κατά την παρ. 1 υποχρέωση χορήγησης στους μετόχους των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας και των εκθέσεων του ΔΣ και των ελεγκτών	33
4.1.3.	Η ανάρτηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων του ΔΣ και των ελεγκτών στο διαδίκτυο και εναλλακτικοί τρόποι γνωστοποίησης	35
4.1.4.	Υποχρέωση πληροφόρησης των μετόχων πριν από τη ΓΣ.....	36
4.1.5.	Υποχρέωση πληροφόρησης σε εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά.....	36
4.2.	Άρθρο 135	37
4.3.	Άρθρο 122	38
5°	Κεφάλαιο	40
	Συμπερασματικές παρατηρήσεις.....	40
	Βιβλιογραφία.....	41

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές ευχαριστίες μου στον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Ρήγα Γιοβαννόπουλο, που με εμπιστεύθηκε για την ανάληψη εκπόνησης της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά όλους τους καθηγητές του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Δίκαιο και Οικονομικά», για τις πολύτιμες γνώσεις που μου μετέδωσαν.

Περίληψη

Η μειοψηφία των μετόχων στις Ανώνυμες Εταιρείες διατρέχει συχνά τον κίνδυνο να εκτεθεί σε παράνομες ή καταχρηστικές συμπεριφορές και αποφάσεις της μετοχικής πλειοψηφίας. Για τον λόγο αυτό, εκ του νόμου κατοχυρώνονται τα λεγόμενα δικαιώματα της μειοψηφίας των μετόχων, στα οποία εντάσσονται και τα δικαιώματα πληροφόρησης της μειοψηφίας των μετόχων στις Ανώνυμες Εταιρείες, που συνιστούν ένα από τα σημαντικότερα μέσα ελέγχου της εξουσίας της πλειοψηφίας των μετόχων. Τα δικαιώματα αυτά διακρίνονται σε δύο κατηγορίες, τα συλλογικά και τα ατομικά δικαιώματα μειοψηφίας, και υπό το ισχύον δίκαιο κατοχυρώνονται κυρίως στο άρθρο 141 του ν. 4548/2018, ενώ το δικαίωμα ενημέρωσης των μετόχων ρυθμίζεται και από λοιπές, διάσπαρτες διατάξεις του νόμου. Αντικείμενο, λοιπόν, της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η ανάλυση των επιμέρους δικαιωμάτων πληροφόρησης που κατοχυρώνονται, των προϋποθέσεων, τα ορίων και των αποτελεσμάτων άσκησής τους, καθώς και των συνεπειών σε περίπτωση μη ικανοποίησής τους.

Abstract

The minority of the shareholders of a Société Anonyme often runs the risk of being exposed to illegal or abusive behaviors and decisions of the shareholder majority. For this reason, the so-called minority rights of shareholders are guaranteed by law, including the rights of information of the minority of shareholders in a Société Anonyme, which constitute one of the most important means of controlling the power of the shareholder majority. These rights are divided into two categories, collective and individual minority rights, and under the current law are mainly provided for in article 141 of Law 4548/2018, while the right to inform shareholders is also regulated by other, scattered provisions of the law. The object of this diploma thesis is therefore the analysis of the information rights provided for by law, the conditions, the limits and the results of their exercise, as well as the consequences in case of their non-satisfaction.

Συντομογραφίες

ΑΕ	Ανώνυμη Εταιρεία
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
άρθρ.	άρθρο
Βλ.	Βλέπε
ΓΣ	Γενική Συνέλευση
ΔΣ	Διοικητικό Συμβούλιο
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταιριών
εδ.	εδάφιο
επιμ.	επιμέλεια
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου
επ.	επόμενα
ν.	νόμος
ό.π.	όπως παραπάνω
παρ.	παράγραφος
ΠΠρΖακ	Πολυμελές Πρωτοδικείο Ζακύνθου
σελ.	σελίδα

1^ο Κεφάλαιο

Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Η θέσπιση διατάξεων που προστατεύουν τη μετοχική μειοψηφία μιας ΑΕ υπήρξε επιτακτική ανάγκη, λόγω της δομής των ΑΕ ως κεφαλαιουχικών εταιριών, των οποίων ο έλεγχος και η διοίκηση συνήθως ανήκει στους μετόχους τους εκπροσωπώντας την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου.

Το ζήτημα της ρύθμισης των δικαιωμάτων της μειοψηφίας μετόχων συνιστά μια ιδιαίτερη θεματική, καθότι αφενός μεν, κύριος σκοπός είναι να αποφευχθούν ή, τουλάχιστον, να αντιμετωπιστούν τυχόν καταχρηστικές συμπεριφορές της μετοχικής πλειοψηφίας σε βάρος των μειοψηφούντων μετόχων, των οποίων τα συμφέροντα μπορεί να αγνοούνται στο βωμό των προσωπικών συμφερόντων της πλειοψηφίας, αφετέρου δε, χωρίς αυτό να καταλείπει στη μειοψηφία περιθώρια καταστρατήγησης των σχετικών διατάξεων.¹ Σε αυτή, λοιπόν, τη βάση, επιδιώκει ο νομοθέτης να σταθμίσει τα συμφέροντα αμφοτέρων των πλευρών, διασφαλίζοντας παράλληλα την εύρυθμη λειτουργία της εταιρείας μέσω της αποφυγής καταχρηστικών συμπεριφορών.

Ανά τα έτη, τα δικαιώματα μειοψηφίας εν γένει ενισχύθηκαν σε σημαντικό βαθμό με τον ν. 3604/2007² αλλά και τον ν. 4548/2018, ενώ ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία και οι διατάξεις της Οδηγίας 2007/36/EK, που αφορούν τα δικαιώματα των μετόχων εισηγμένων εταιριών, δυνάμει του ν. 3884/2010³. Νομικά, δε, θεμελιώνονται σε πλείστες βάσεις, μεταξύ των οποίων η αρχή της ίσης μεταχείρισης των μετόχων, το συνταγματικώς κατοχυρωμένο δικαίωμα της ιδιοκτησίας καθώς και η υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου να λογοδοτεί έναντι των μετόχων στο πλαίσιο των διαχειριστικών και εκπροσωπευτικών εξουσιών που του ανατίθενται.

1.1. Διάκριση σε ατομικά και συλλογικά δικαιώματα

Μία από τις βασικές διακρίσεις των δικαιωμάτων πληροφόρησης των μετόχων είναι αυτή σε ατομικά και συλλογικά δικαιώματα, τα δε συλλογικά, με τη σειρά τους, διακρίνονται βάσει του ποσοστού του μετοχικού κεφαλαίου που είναι σε κάθε περίπτωση αναγκαίο για την άσκησή τους. Τα ατομικά δικαιώματα μειοψηφίας

¹ Αλεξανδρίδου Ε., Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 440.

² Δεληκωστόπουλου Ι., Δικονομικές δυνατότητες μειοψηφούντος μετόχου ΑΕ., ΔΕΕ, 12/2010, σελ. 1282.

³ Ρόκας Ν., Εμπορικές Εταιρίες, 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2019, σελ. 431.

μπορούν να ασκηθούν από κάθε μέτοχο, έστω και εάν κατέχει μία μόνο μετοχή, ανεξάρτητα από το ποσοστό συμμετοχής που συγκεντρώνει στο κεφάλαιο της ΑΕ, ενώ για την άσκηση των συλλογικών δικαιωμάτων αναγκαία προϋπόθεση είναι να συγκεντρώνεται ένα ελάχιστο ποσοστό καταβεβλημένου κεφαλαίου.

Αναφορικά με τα συλλογικά δικαιώματα μειοψηφίας, αυτά διαχωρίζονται περαιτέρω, σε δικαιώματα της μεγάλης, μεσαίας ή μικρής μειοψηφίας, με τα ελάχιστα απαιτούμενα ποσοστά καταβεβλημένου κεφαλαίου να ανέρχονται σε 1/5, 1/10 και 1/20, αντίστοιχα⁴. Όσο πιο βαρύνουσας σημασίας κρίνεται ένα δικαίωμα από τον νομοθέτη, τόσο μεγαλύτερο είναι και το ποσοστό του κεφαλαίου που πρέπει να συγκεντρώνει η μειοψηφία για την άσκησή του.

Ο νόμος προσδιορίζει το ποσοστό εκείνο του κεφαλαίου που πρέπει να συγκεντρώνεται κατ' ελάχιστον, για την άσκηση του εκάστοτε δικαιώματος, κάτι που συνεπάγεται ότι, αφενός δεν ενδιαφέρει το εάν το δικαίωμα ασκείται από έναν ή περισσότερους μετόχους, εφόσον ακόμη και ο ένας μέτοχος συγκεντρώνει το προβλεπόμενο εκ του νόμου ποσοστό, αφετέρου ο μέτοχος ή οι περισσότεροι μέτοχοι δύνανται να ασκήσουν τα δικαιώματα και εφόσον συγκεντρώνουν μεγαλύτερο από το απαιτούμενο ποσοστό κεφαλαίου⁵.

1.2. Φύση των Δικαιωμάτων

Οι διατάξεις που ρυθμίζουν τα δικαιώματα της μειοψηφίας των μετόχων σε πληροφόρηση είναι αναγκαστικού δικαίου, υπό την έννοια ότι αυτά δεν μπορούν να τροποποιηθούν ούτε από το καταστατικό της εταιρείας (εκτός από τις περιπτώσεις που ο νόμος ρητά το επιτρέπει, λ.χ. άρθρ. 141 παρ. 13), ούτε με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης⁶. Αυτό σημαίνει, ότι το καταστατικό ή η ΓΣ δεν μπορούν να θεσπίσουν αυστηρότερους όρους για την άσκηση των δικαιωμάτων, ούτε δύνανται να αυξήσουν τα προβλεπόμενα από τον νόμο ποσοστά για την άσκησή τους, αλλά στον αντίποδα, έχουν τη δυνατότητα να ενισχύσουν τα δικαιώματα αυτά της μειοψηφίας, μειώνοντας τα απαιτούμενα ποσοστά του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου που είναι αναγκαία για την άσκησή τους, όχι όμως πέραν του μισού, σύμφωνα με την παρ. 13 του άρθρ. 141. Επιπροσθέτως, με καταστατικές ρήτρες είναι δυνατό να αποσαφηνίζονται

---

⁴ Αλεξανδρίδου Ε., ό.π., σελ. 440.

⁵ Λιβαδά Χ., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4548/2018, Επιμέλεια Σωτηρόπουλος Γ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 1941.

⁶ Αλεξανδρίδου Ε., .ο.π., σελ. 440.

ζητήματα που αφορούν την άσκηση των ανωτέρω δικαιωμάτων, στο μέτρο, όμως, που τούτες οι ρήτρες δεν λειτουργούν τελικά περιοριστικά στο περιεχόμενο ή τον τρόπο άσκησής τους, διότι στην περίπτωση αυτή, οι σχετικές προβλέψεις είναι άκυρες⁷.

Αναφορικά με το ζήτημα της παραίτησης από τα δικαιώματα αυτά, δεν είναι επιτρεπτή η αφηρημένη εκ των προτέρων παραίτηση κάποιου μετόχου από τα μελλοντικά του δικαιώματα, ούτε με σχετική πρόβλεψη στο καταστατικό, ούτε δυνάμει εξωεταιρικών συμφωνιών, μπορεί όμως ο μέτοχος έγκυρα να παραιτηθεί εκ των υστέρων από ήδη ασκηθέν ή δυνάμενο να ασκηθεί συγκεκριμένο δικαίωμά του⁸.

Τα παραπάνω δικαιολογούνται σαφώς από την ανάγκη προστασίας της μειοψηφίας των μετόχων, των οποίων τα δικαιώματα περί πληροφόρησης δέον όπως δεν περιορίζονται από το καταστατικό και την πλειοψηφία, ώστε να εναπόκειται στην ίδια τη μειοψηφία η πρωτοβουλία άσκησής τους ή παραίτησης από αυτά. Ωστόσο, καθότι ο κίνδυνος κατάχρησης των δικαιωμάτων εκ μέρους της μειοψηφίας είναι βεβαίως υπαρκτός, πρέπει σε κάθε περίπτωση, κατά την άσκηση των εν λόγω δικαιωμάτων να λαμβάνεται υπόψη η διαφύλαξη του εταιρικού συμφέροντος, και να διασφαλίζεται ότι δεν εξυπηρετούνται ιδιοτελή συμφέροντα που αποσκοπούν στην καθεαυτή πρόκληση βλάβης σε άλλους μετόχους.

1.3. Εταιρική δημοσιότητα και πληροφόρηση των μετόχων⁹

Η καθιέρωση του θεσμού της δημοσιότητας πράξεων της εταιρείας, όπως της ίδρυσής της ή ουσιωδών πράξεων και στοιχείων που αφορούν τη λειτουργία της, έχει ως στόχο την ενημέρωση εν γένει των μετόχων, τόσο των ήδη μετόχων όσο και των μελλόντων, αλλά και των τρίτων συναλλασσόμενων, και φαίνεται σε μια πρώτη ανάγνωση να ομοιάζει, ως προς τους σκοπούς της, με τους αντίστοιχους σκοπούς των υπό μελέτη δικαιωμάτων της μειοψηφίας. Βασικός δικαιολογητικός λόγος της καθιέρωσης του ως άνω θεσμού δεν είναι άλλος παρά η περιορισμένη ευθύνη των μετόχων στην ΑΕ για τα χρέη της, που επιτάσσει την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη διαφάνεια των πράξεων της διοίκησης της εταιρείας.

Ωστόσο, μπορεί μεν η εταιρική δημοσιότητα να συμβάλλει, ως ένα βαθμό, στην πληροφόρηση των μετόχων για σημαντικά γεγονότα της εταιρικής δράσης, αλλά δε

---

⁷ Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1941.

⁸ Μάρκου Ι., Τα δικαιώματα της μειοψηφίας για πληροφόρηση και για έλεγχο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 38.

⁹ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 54 επ.

παύει αυτή να είναι γενική και ευσύνοπτη, και κατά συνέπεια ανεπαρκής για τους μετόχους. Είναι, λοιπόν, αναγκαία η κατοχύρωση της πληρέστερης και πιο ολοκληρωμένης πληροφόρησής τους αναφορικά με συγκεκριμένα ζητήματα που αφορούν την πορεία των εταιρικών υποθέσεων, προκειμένου αυτοί να δύνανται να λαμβάνουν αποφάσεις και να ασκούν προσηκόντως τα δικαιώματά τους, και αυτό επιτυγχάνεται νομοθετικά μέσω της θέσπισης συγκεκριμένων δικαιωμάτων πληροφόρησης της μειοψηφίας.

2^ο Κεφάλαιο

Τα δικαιώματα των μετόχων προς πληροφόρηση κατά το άρθρο 141 του ν. 4548/2018

2.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το άρθρο 141 του ν. 4548/2018 αποτελεί τη *sedes materiae* των δικαιωμάτων μειοψηφίας¹⁰ και σε γενικές γραμμές ομοιάζει με τη δομή και το περιεχόμενο του άρθρου 39 του ΚΝ 2190/1920. Οι διατάξεις του ρυθμίζουν όχι μόνο δικαιώματα που μπορούν να ασκηθούν υπό τον όρο ότι συγκεντρώνεται ένα ελάχιστο ποσοστό μετοχικού κεφαλαίου (τα λεγόμενα και συλλογικά δικαιώματα, μειοψηφίας, ως αναλύθηκαν και ανωτέρω), αλλά και δικαιώματα ατομικά, υπό την έννοια ότι μπορούν να ασκηθούν από οποιονδήποτε μέτοχο.

2.2 Άσκηση των δικαιωμάτων – Δικαιούχοι

Σύμφωνα με την παράγραφο 12 του άρθρου 141, οι μέτοχοι, προκειμένου να ασκήσουν τα δικαιώματα που απορρέουν από το ως άνω άρθρο, οφείλουν, πρώτα απ' όλα, να αποδεικνύουν την μετοχική τους ιδιότητα, ήτοι πρέπει να κατέχουν μετοχές κάθε είδους. Δεν είναι απαραίτητο ωστόσο να είναι κύριοι μετοχών με δικαίωμα ψήφου¹¹. Επισημαίνεται ότι αναφορικά με όσους έχουν επί μετοχών δικαίωμα ενεχύρου ή επικαρπίας, τότε, αυτοί πρέπει να έχουν δικαίωμα ψήφου στη ΓΣ για να ασκήσουν τα απορρέοντα από το άρθρο 141 δικαιώματα, καθώς σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 3 του άρθρου 54 του ν. 4548/2018, το πρόσωπο που έχει το δικαίωμα ψήφου (σύμφωνα με τις παρ. 1 και 2 του ίδιου άρθρου) έχει το δικαίωμα να ασκεί και τα μη περιουσιακά δικαιώματα του μετόχου¹².

Εν συνεχεία η παρ. 12 απαιτεί οι ασκούντες το δικαίωμα μέτοχοι να αποδεικνύουν τον αριθμό των μετοχών που κατέχουν κατά την άσκηση του σχετικού δικαιώματος, με εξαίρεση φυσικά τις περιπτώσεις της παρ. 6 εδ. α' και της παρ. 10, καθώς οι προαναφερόμενες διατάξεις χορηγούν ατομικά δικαιώματα, τα οποία μπορεί να ασκεί

¹⁰ *Περάκη Ευ.*, Το Νέο Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρίας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 117.

¹¹ *Αντωνόπουλος Β.*, Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 4^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012, σελ. 401

¹² *Αθανασίου Λ.*, Μέτοχοι και Εταιρική Εποπτεία - Η ενεργός ανάμειξη των μετόχων στις εταιρικές αποφάσεις ως μέσο άσκησης εποπτείας στη διοίκηση της α.ε., Διεύθυνση Σειράς: Περάκης Ευ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2010, σελ. 332.

οποιοσδήποτε μέτοχος ανεξαρτήτως του αριθμού των μετοχών που κατέχει. Το ίδιο γίνεται δεκτό ότι ισχύει και για την παρ. 11¹³, παρότι ο νομοθέτης δεν τη μνημονεύει ρητώς, αφού και πάλι πρόκειται περί ατομικού μετοχικού δικαιώματος, προβλεπόμενου εκ του εταιρικού καταστατικού.

Η απόδειξη της μετοχικής ιδιότητας μπορεί να γίνει με οποιοδήποτε νόμιμο μέσο, ενώ η αναφορά του εδ. β΄ της παρ. 12 στην κατάθεση των μετοχών σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 124 έχει ενδεικτικό χαρακτήρα¹⁴.

Ο εκάστοτε μέτοχος υποχρεούται σαφώς να κατέχει την ιδιότητα του μετόχου κατά τη στιγμή υποβολής της αίτησης, ωστόσο, ανακύπτει το ερώτημα, μέχρι πότε οφείλουν οι μέτοχοι να διατηρούν την ιδιότητά τους αυτή. Γίνεται δεκτό ότι οι μέτοχοι πρέπει να διατηρούν *«εκείνο τον αριθμό των κατά την άσκηση κατεχόμενων μετοχών, που εκπροσωπεί το προβλεπόμενο (ελάχιστο) ποσοστό μ.κ. καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας άσκησης του δικαιώματος»*¹⁵. Με άλλα λόγια, είναι δυνατό να μειωθεί ο αριθμός των μετόχων ή των μετοχών, υπό τον όρο ότι διατηρείται το ελάχιστο απαιτούμενο εκ της εκάστοτε νομοθετικής διάταξης ποσοστό καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου και οι μέτοχοι που απομένουν ανήκουν στην αρχική ομάδα μετόχων που προέβη στην άσκηση του δικαιώματος¹⁶. Και αυτό γιατί, εάν η μετοχική σχέση απωλεσθεί κατόπιν της υποβολής της αιτήσεως και πριν τη σύγκληση της ΓΣ, τότε ελλείπει η ενεργητική νομιμοποίηση της μειοψηφίας και συνεπώς καταργείται η αξίωσή της για σύγκληση της ΓΣ¹⁷. Επομένως, η ασκούμενη το δικαίωμα μειοψηφία οφείλει να αποδεικνύει τη μετοχική ιδιότητα και την κατοχή του ελάχιστου ποσοστού του καταβεβλημένου κεφαλαίου καθ' όλη τη διάρκεια άσκησης του εκάστοτε δικαιώματος.

2.3. Ατομικά μετοχικά δικαιώματα

2.3.1. Πληροφόρηση για τις υποθέσεις της εταιρείας

2.3.1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις – σκοπός του δικαιώματος

---

¹³ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1943.

¹⁴ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 143.

¹⁵ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 144.

¹⁶ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1943.

¹⁷ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 144.

Σύμφωνα με την παρ. 6 εδ. α' του άρθρου 141 «Υστερα από αίτηση οποιουδήποτε μετόχου, που υποβάλλεται στην εταιρεία πέντε (5) τουλάχιστον πλήρεις ημέρες πριν από τη γενική συνέλευση, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να παρέχει στη γενική συνέλευση τις αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι σχετικές με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης.».

Το ως άνω δικαίωμα αποτελούσε πριν τη θέση σε ισχύ του Ν. 3604/2007, οπότε και έγινε ατομικό δυνάμει του άρθρου 47 του προαναφερόμενου νόμου, δικαίωμα της μειοψηφίας που συγκέντρωνε τουλάχιστον 5% του μετοχικού κεφαλαίου¹⁸. Η δε καθιέρωσή του ως ατομικού δικαιώματος αποσκοπεί στο να είναι ο μέτοχος όσο το δυνατόν καλύτερα προετοιμασμένος, στη βάση επαρκούς πληροφόρησης για συγκεκριμένα ζητήματα της εταιρείας, να λάβει αποφάσεις και να ασκήσει προσηκόντως το δικαίωμα ψήφου του¹⁹.

Στην ως άνω διάταξη γίνεται αναφορά γενικώς σε παροχή πληροφοριών στη ΓΣ, χωρίς κάποια περαιτέρω διευκρίνιση ή διάκριση σε συγκεκριμένο είδος ΓΣ, γεγονός που συνεπάγεται τη δυνατότητα άσκησης του δικαιώματος σε κάθε είδος συνέλευσης, τακτικής ή έκτακτης.

2.3.1.2. Αντικείμενο του δικαιώματος πληροφόρησης – προϋποθέσεις παροχής πληροφοριών

Το δικαίωμα της υπό μελέτης διάταξης αντιστοιχεί στο δικαίωμα παροχής πληροφοριών που προβλεπόταν από το άρθρο 39 παρ. 4 εδ. α' του προϊσχύσαντος κ.ν. 2190/1920. Ωστόσο, το αντικειμενικό πεδίο εφαρμογής του δικαιώματος του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. α' είναι ευρύτερο από εκείνα του δικαιώματος του άρθρου 39 παρ. 4 εδ. α' του κ.ν. 2190/1920. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 4548/2018, και προς τον σκοπό ορθότερης ενσωμάτωσης της Οδηγίας 2007/36/EK σχετικά με την άσκηση ορισμένων δικαιωμάτων από μετόχους εισηγμένων εταιρειών (άρθρο 9 παρ.1), ο μέτοχος μπορεί πλέον να αιτηθεί συγκεκριμένες πληροφορίες για υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι σχετικές με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, και όχι κατ' ανάγκη χρήσιμες. Με άλλα λόγια, η «σχετικότητα» αντικατέστησε την προϋπόθεση της «χρησιμότητας» των αιτούμενων πληροφοριών,

---

¹⁸ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 196.

¹⁹ Σπυρίδωνος Α., Τα δικαιώματα της μειοψηφίας στην Ανώνυμη Εταιρεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, σελ. 124.

διευρύνοντας με τον τρόπο αυτό και τις πληροφορίες που μπορούν να παρασχεθούν²⁰. Αξίζει να επισημανθεί πως, παρότι η προαναφερθείσα Οδηγία αφορά μόνο εισηγμένες εταιρείες, η διάταξη της παρ. 6 τυγχάνει εφαρμογής σε όλες της ΑΕ, εισηγμένες ή μη.

Βάσει, λοιπόν, της διατύπωσης της υπό μελέτη διάταξης, κατ' αρχάς το αίτημα του μετόχου θα πρέπει να σχετίζεται με συγκεκριμένες πληροφορίες για τα εταιρικά θέματα. Έχει ορθώς επισημανθεί στη βιβλιογραφία, ότι ο όρος «συγκεκριμένο» θα πρέπει να νοείται ότι καταλαμβάνει όχι μόνο την υποχρέωση του μετόχου να εξειδικεύει το αίτημά του στο βαθμό του εφικτού και αναλόγως με τη διατύπωση των θεμάτων ημερήσιας διάταξης, υποβάλλοντας αίτηση σαφή, ακριβή και ειδική, αλλά και την υποχρέωση του ΔΣ προς παροχή συγκριμένων, υπό την έννοια των αληθών και ακριβών, πληροφοριών σε απάντηση του αιτήματος του μετόχου²¹.

Αναφορικά με τον τύπο της αίτησης, και εφόσον δεν προβλέπεται κάτι σχετικό στο καταστατικό, τότε ορθό θα ήταν να γίνει δεκτό ότι αυτή μπορεί να είναι άτυπη και να υποβάλλεται είτε γραπτώς είτε προφορικώς, με την υποβολή της, πάντως, με έγγραφο τύπο να εξυπηρετεί σε κάθε περίπτωση αποδεικτικούς σκοπούς²².

Οι αιτούμενες συγκεκριμένες πληροφορίες για εταιρικές υποθέσεις πρέπει, ως ήδη αναφέρθηκε, να «είναι σχετικές με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης». Η σχετικότητα των αιτούμενων πληροφοριών με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης κρίνεται αντικειμενικά. Πιο συγκεκριμένα, δεν ενδιαφέρουν τα υποκειμενικά κριτήρια των αιτούντων μετόχων, καθώς ο νομοθέτης ως πρότυπο λαμβάνει υπόψη τον ιδεατό τύπο του μέσου μετόχου μιας ΑΕ²³.

Αναφορικά, δε, με τις «υποθέσεις της εταιρείας», η έννοια αυτή ερμηνεύεται ευρέως και σε αυτές γίνεται δεκτό ότι μπορεί να περιλαμβάνονται και υποθέσεις που συνδέονται με την εταιρεία, όπως υποθέσεις που σχετίζονται με εταιρείες συνδεδεμένες με αυτή, ή με εταιρείες με τις οποίες συνεργάζεται εμπορικά, στο μέτρο φυσικά που οι αιτούμενες από τους μετόχους πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην εταιρεία²⁴.

Ένα ζήτημα που ανακύπτει, είναι το σε ποιόν πρέπει να υποβληθεί το μετοχικό αίτημα περί παροχής πληροφοριών, καθώς ο νομοθέτης αρκέστηκε στη διατύπωση ότι η αίτηση «υποβάλλεται στην εταιρεία». Πιο συγκεκριμένα, η διατύπωση φαίνεται κατ'

---

²⁰ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών».

²¹ Αθανασίου Λ., .ο.π., σελ. 332.

²² Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 215.

²³ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 206.

²⁴ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1960.

αρχήν να αφήνει στην εταιρεία το περιθώριο να ορίσει η ίδια το πρόσωπο που θα είναι αρμόδιο για την παραλαβή των αιτημάτων αυτών, οπότε και στην περίπτωση αυτή διερωτάται κανείς το εάν και πώς θα γνωρίζει ο εκάστοτε μέτοχος το ορισθέν πρόσωπο, καθώς και το ποια θα είναι τα αποτελέσματα της τυχόν υποβολής του αιτήματος σε άλλο, αναρμόδιο πρόσωπο. Από την άλλη, υφίσταται το ενδεχόμενο η εταιρεία να παραλείψει να προβεί στον ορισμό υπεύθυνου προσώπου προς το οποίο θα πρέπει να γνωστοποιούνται τα συγκεκριμένα αιτήματα. Σχετικά με τα ανωτέρω, έχει υποδειχθεί ως ορθό από μέρος της βιβλιογραφίας, το να επαφίεται στην εταιρεία να ορίσει το πρόσωπο που θα είναι αρμόδιο για την παραλαβή των αιτημάτων παροχής πληροφοριών και να υποδείξει τούτο στο μέτοχο, όταν εκείνος υποβάλει το αίτημά του. Συνεπώς, εφόσον έχει οριστεί καταστατικά το αρμόδιο προς παραλαβή τέτοιων αιτημάτων πρόσωπο, τότε θα υποχρεούται ο μέτοχος να τηρήσει την προβλεπόμενη διαδικασία, ώστε να θεωρείται η αίτησή του νομότυπη, χωρίς να εκλαμβάνεται κάτι τέτοιο ως ανεπίτρεπτος περιορισμός του εξεταζόμενου δικαιώματος, αλλά μάλλον ως καταστατική εξειδίκευση της διαδικασίας άσκησης του²⁵.

2.3.1.3. Χρόνος άσκησης της αίτησης – το πενήνήμερο ως προθεσμία προαναγγελίας

Η αίτηση του μετόχου δέον όπως υποβληθεί στην εταιρία εντός προθεσμίας πέντε πλήρων ημερών πριν από τη διεξαγωγή της ΓΣ. Η προθεσμία αυτή γίνεται δεκτό ότι τίθεται υπέρ της εταιρείας και αποσκοπεί στο να παρέχεται στο ΔΣ η δυνατότητα να ανταποκριθεί προσηκόντως στο εκάστοτε αίτημα, ήτοι να εξετάσει εγκαίρως το παραδεκτό και νομότυπο της υποβολής του, και να έχει το χρονικό περιθώριο να προπαρασκευάσει την απάντησή του, αφού του έχει κατανοήσει το περιεχόμενο του αιτήματος ώστε να προχωρήσει και στην αναζήτηση των επίμαχων πληροφοριών. Εάν η αίτηση δεν υποβληθεί εντός της ως άνω προθεσμίας αλλά υποβληθεί εκπρόθεσμα, το ΔΣ έχει ευχέρεια μόνο, και όχι υποχρέωση, να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες.

2.3.1.4. Τρόπος, χρόνος και τόπος παροχής των πληροφοριών

Κατ' αρχάς, το ΔΣ έχει ως καθήκον τόσο απέναντι στον αιτούντα τις πληροφορίες μέτοχο, όσο και απέναντι στη ΓΣ, να απαντήσει στην αίτηση, ακόμη και εάν η

---

²⁵Μούζουλα Σ., Ν. 3604/2007 για την αναμόρφωση και τροποποίηση του Κ.Ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών, εκδόσεις Σάκκουλα, 2008, σελ. 507-508.

απάντηση είναι απορριπτική²⁶. Οι αιτούμενες πληροφορίες παρέχονται στη ΓΣ είτε διαμέσου του Προέδρου του ΔΣ, είτε από άλλο μέλος του ΔΣ, εφόσον αυτό έχει εξουσιοδοτηθεί ως αρμόδιο να τις παράσχει, και καταχωρίζονται στα τηρούμενα πρακτικά της.

Ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι υφίσταται υποχρέωση ενημέρωσης της συνέλευσης και παροχής σε αυτήν των αιτούμενων πληροφοριών, ανεξαρτήτως του εάν ο μέτοχος που υπέβαλε το αίτημα είναι παρών ή απουσιάζει από τη συνεδρίαση²⁷. Η ως άνω παραδοχή συνεπάγεται ότι το προς μελέτη ατομικό δικαίωμα ασκείται ωφελώντας το σύνολο των μετόχων, κατατείνοντας τρόπον τινά στη συλλογική ενημέρωσή τους, ενώ αποδέκτρια των πληροφοριών που παρέχονται είναι η ΓΣ. Φυσικά, κάτι τέτοιο δεν απονέμει στη ΓΣ ίδιο δικαίωμα πληροφόρησης, ούτε της δίνει το δικαίωμα παρέμβασης στην έννομη σχέση που δημιουργήθηκε εν όψει της άσκησης του δικαιώματος εκ μέρους του μετόχου, απαλλάσσοντας λόγου χάριν το ΔΣ από την υποχρέωση που υπέχει να παράσχει τις πληροφορίες. Πάντως, βάσει των παραπάνω, το ΔΣ δεν θεωρείται ότι έχει εκπληρώσει την υποχρέωσή του, εάν παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες ατομικά στον μέτοχο που έχει υποβάλει το σχετικό αίτημα, πριν, μετά ή γενικότερα εκτός της ΓΣ²⁸.

Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, η ενάσκηση του δικαιώματος ενδέχεται να αποβεί αποτελεσματικότερη δια της αυτοπρόσωπης παρουσίας του αιτούντος ή των αιτούντων στη ΓΣ, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις στις οποίες οι παρεχόμενες από το ΔΣ πληροφορίες κρίνονται ως ελλιπείς ή ανακριβείς, οπότε και ο αιτών, εφόσον παρίσταται, έχει την ευχέρεια υποβολής διευκρινιστικών ερωτήσεων ώστε να του παρασχεθεί η προσήκουσα ενημέρωση²⁹.

Στην οικεία διάταξη δεν γίνεται αναφορά στο κατά πόσο οι αιτούμενες πληροφορίες θα πρέπει να παρασχεθούν από το ΔΣ εγγράφως ή προφορικώς, με αποτέλεσμα να δύναται το ΔΣ να επιλέξει κατά τη διακριτική του ευχέρεια τον τρόπο με τον οποίο θα τις παράσχει³⁰. Έχει υποστηριχθεί και η άποψη ότι ως κανόνας ισχύει η προφορική παροχή των πληροφοριών εκ μέρους του ΔΣ³¹, στα πλαίσια της αμεσότητας της διαδικασίας, αλλά σε κάθε περίπτωση, εφόσον δεν ορίζεται κάτι σχετικό στο καταστατικό,

²⁶ Μάρκου Ι., ο.π., 2019, σελ. 219.

²⁷ Έτσι Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ο.π, σελ. 1961, Β. Αντωνόπουλος/Σ. Μούζουλας, ο.π., σελ. 508.

²⁸ Μάρκου Ι., ο.π., 2019, σελ. 213.

²⁹ Μάρκου Ι., ο.π., 2019, σελ. 213.

³⁰ Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ο.π, σελ. 1961.

³¹ Μάρκου Ι., ο.π., 2019, σελ. 220-221.

εναπόκειται στο ΔΣ να αποφασίσει ποιος είναι ο ενδεικνυόμενος τρόπος με τον οποίο κάθε φορά θα κρίνει ότι ικανοποιείται προσηκόντως και ικανοποιητικώς η ορθή ενημέρωση των μετόχων.

Σχετικά με το συγκεκριμένο ζήτημα, ενδιαφέρον παρουσιάζει η υπ' αριθμ. 463/2011 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών³², τα πραγματικά περιστατικά της οποίας έχουν ως ακολούθως: μέτοχοι Ανώνυμης Εταιρείας, ασκώντας νομίμως το κατ' άρθρο 39 παρ. 4 του Ν 2190/1920 δικαίωμα παροχής πληροφόρησης, αιτήθηκαν πληροφορίες και έγγραφα, ώστε να διαμορφώσουν τη βούλησή τους και να αποφασίσουν αναφορικά με ζητήματα έγκρισης ισολογισμού χρήσεως και οικονομικών καταστάσεων καθώς και απαλλαγής ή μη από κάθε ευθύνη των μελών του ΔΣ και των ελεγκτών για την ως άνω χρήση, αλλά και αύξησης μετοχικού κεφαλαίου. Εντούτοις, δεν τους παρασχέθηκαν από το ΔΣ οι αιτούμενες πληροφορίες, ούτε χορηγήθηκαν από το ΔΣ στο σύνολό τους τα αιτηθέντα έγγραφα, η χορήγηση των οποίων ασκούσε ουσιώδη επιρροή στην άσκηση των δικαιωμάτων τους στη ΓΣ, ενώ στο συνταχθέν πρακτικό της απόφασης της ΓΣ δεν αναγράφηκε ο λόγος μη χορήγησης. Ενόψει τούτων, το Δικαστήριο έκρινε την απόφαση ακυρώσιμη, ενώ έκρινε ότι «ο ισχυρισμός της εναγόμενης ότι σε κάθε περίπτωση δεν είχε υποχρέωση να προβεί στη χορήγηση των αιτηθέντων εγγράφων, καθώς στη διάταξη της παρ. 4 του άρθρου 39 του Ν 2190/2020 γίνεται μνεία για παροχή πληροφοριών και όχι εγγράφων δεν βρίσκει έρεισμα στο νόμο, καθώς ναι μεν στην οικεία διάταξη γίνεται μνεία για υποχρέωση του Διοικητικού Συμβουλίου περί παροχής πληροφοριών, εννοείται όμως ότι η παροχή πληροφοριών, εφόσον ζητηθεί θα είναι έγγραφη... Η άποψη αυτή ενισχύεται και από το γεγονός ότι η σχετική διάταξη έχει τεθεί προς προστασία των δικαιωμάτων της μειοψηφίας έναντι της πλεονεκτικότερης θέσης στην οποία βρίσκονται οι μέτοχοι της πλειοψηφίας...», εντάσσοντας έτσι το Δικαστήριο την χορήγηση εγγράφων στο δικαίωμα της πληροφόρησης.

Αποσκοπώντας στην εξοικονόμηση χρόνου, το τελευταίο εδάφιο της παρ. 6 του άρθρου 141 παρέχει στο ΔΣ τη δυνατότητα ενιαίας απάντησης σε αιτήσεις περισσότερων μετόχων, εφόσον αυτές έχουν το ίδιο περιεχόμενο. Ανάλογη πρόβλεψη υπάρχει και στο άρθρο 9 παρ. 2 της Οδηγίας 2007/36/EK. Σημειώνεται ότι, βάσει και της γραμματικής διατύπωσης της εν λόγω διάταξης, το ΔΣ μπορεί –χωρίς να υποχρεούται προς τούτο- να κάνει χρήση αυτής της ευχέρειας μόνο εάν οι περισσότερες υποβληθείσες αιτήσεις έχουν ίδιο περιεχόμενο, με συνέπεια, ερμηνεύοντας στενά τη διάταξη, να πρέπει να

---

³² ΠΠρΑΘ 463/2011, ΔΕΕ, 4/2011

γίνει δεκτό ότι δεν αρκεί το περιεχόμενο να είναι απλώς παρόμοιο³³, με κύριο γνώμονα την αποφυγή καταστρατηγήσεων σε βάρος των μετόχων.

Στο ίδιο πνεύμα, ο νομοθέτης μερίμνησε ώστε το ΔΣ να μην είναι υποχρεωμένο να παρέχει πληροφορίες, όταν αυτές διατίθενται ήδη στο διαδικτυακό τόπο της εταιρείας, ιδίως – αλλά όχι αποκλειστικά- με τη μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο εδ. β΄ της παρ. 6 του άρθρου 141.

Συμπερασματικά, και υπό την επιφύλαξη των δύο προηγούμενων παραγράφων, εφόσον η αίτηση έχει υποβληθεί εμπροθέσμως και σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που τίθενται από το νόμο από πρόσωπα που νομιμοποιούνται προς τούτο, δημιουργείται σε βάρος της εταιρείας η υποχρέωση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών, υποχρέωση την οποία εκπληρώνει το ΔΣ.

2.3.1.5. Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών

2.3.1.5.1. Ο αποχρών ουσιώδης λόγος γενικά

Ακόμη και σε περίπτωση που έχει υποβληθεί νομίμως αίτηση παροχής πληροφοριών από μέτοχο ή μετόχους, για την οποία συντρέχουν όλες οι προϋποθέσεις του νόμου, η διάταξη της παρ. 6 εδ. δ΄ του άρθρου 141 επιτρέπει στο ΔΣ να αρνηθεί να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες για «αποχρώντα ουσιώδη λόγο» που αναγράφεται στα πρακτικά. Διευκρινίζεται ότι η άρνηση παροχής πληροφοριών λόγω αποχρόντος ουσιώδους λόγου δεν αφορά τις περιπτώσεις μη νομότυπης άσκησης του δικαιώματος, ήτοι όταν η σχετική αίτηση δεν πληροί τις νομοθετικές και καταστατικές προϋποθέσεις, καθώς τότε το ΔΣ απορρίπτει την αίτηση για τυπικούς λόγους, χωρίς να δημιουργείται υποχρέωσή του να απαντήσει επί του περιεχομένου της³⁴.

Ο αποχρών ουσιώδης λόγος συνιστά αόριστη νομική έννοια και συγκεκριμενοποιείται *in concreto* και αντικειμενικά, ανάλογα με τις συνθήκες της κάθε περίπτωσης, με γνώμονα την καλή πίστη και τις κατευθυντήριες γραμμές του ν. 4548/2018³⁵. Μέσω της έννοιας αυτής τίθεται ένα όριο στην υποχρέωση που υπέχει το ΔΣ προς πληροφόρηση, με δεδομένο ότι οι αιτούμενες πληροφορίες παρέχονται στη ΓΣ, σε συνδυασμό με το

---

³³ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π, σελ. 1961.

³⁴ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 231.

³⁵ Σταματάκη Η., Αγωγές & Αιτήσεις Ανώνυμης Εταιρίας, Επιμέλεια Μασούρος Π., Νομική Βιβλιοθήκη, 2019, σελ. 265.

ότι οι μέτοχοι δεν έχουν κατ' αρχήν υποχρέωση εχεμύθειας έναντι της ΑΕ³⁶. Υπογραμμίζεται ότι το ΔΣ, και όχι η ΓΣ, είναι το μόνο αρμόδιο να αποφασίσει την άρνηση παροχής των πληροφοριών, προβάλλοντας την ύπαρξη αποχρώντος ουσιώδους λόγου³⁷.

Ο «αποχρών ουσιώδης λόγος» θα πρέπει να κρίνεται ότι υφίσταται όταν η ικανοποίηση του αιτήματος πληροφόρησης του μετόχου θα επιφέρει σημαντική βλάβη στην εταιρεία. Με άλλα λόγια, το ΔΣ θα πρέπει να κρίνει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση ότι η παροχή των επίμαχων πληροφοριών θα επιδράσει ουσιωδώς αρνητικά σε βάρος του εταιρικού συμφέροντος³⁸. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι δεν αρκεί το ΔΣ να επικαλεστεί γενικώς και αορίστως ότι συντρέχει αποχρών λόγος άρνησης, αλλά υποχρεούται να θεμελιώσει την άρνηση σε συγκεκριμένα στοιχεία από τα οποία προκύπτει κίνδυνος βλάβης της εταιρείας, καταγράφοντας τα παραπάνω στα πρακτικά της συνεδρίασης³⁹.

Έχουν προταθεί, πάντως, ορισμένα κριτήρια προκειμένου να αξιολογείται η ύπαρξη αποχρώντος ουσιώδους λόγου. Μεταξύ αυτών εντάσσεται η προστασία του απορρήτου της εταιρίας και «ευαίσθητων» επιχειρηματικών πληροφοριών, η δημοσιοποίηση των οποίων θα ήταν σε θέση να βλάψει το εταιρικό συμφέρον⁴⁰. Επιπροσθέτως, η καταχρηστική άσκηση του δικαιώματος προς πληροφόρησης εκ μέρους του αιτούντος μετόχου θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει λόγο άρνησης παροχής των αιτούμενων πληροφοριών. Ωστόσο, αναφορικά με την κατάχρηση δικαιώματος ως αποχρώντος ουσιώδους λόγου που θα μπορούσε να δικαιολογήσει την ως άνω άρνηση του ΔΣ, δέον όπως επισημανθεί το εξής: το δικαίωμα του εδ. α' της παρ. 6 συνδέεται αποκλειστικά και μόνο με την ιδιότητα του μετόχου, και ο τελευταίος, εφόσον υποβάλλει το αίτημά του υπό τους όρους της υπό μελέτη διάταξης, δεν υποχρεούται να το αιτιολογήσει⁴¹, με αποτέλεσμα να καθίστανται αδιάφορα τα παραγωγικά αίτια της βούλησής του. Κατόπιν τούτου, θα πρέπει το ΔΣ να είναι ιδιαιτέρως προσεκτικό, όταν αρνείται την πληροφόρηση επικαλούμενο κατάχρηση δικαιώματος. Υποστηρίζεται, πάντως, ότι επίκληση της κατάχρησης δικαιώματος μπορεί να γίνεται στις περιπτώσεις που οι

---

³⁶ Ρόκας Ν., Εμπορικές εταιρίες, Νομική Βιβλιοθήκη, 7^η Έκδοση, 2012, σελ. 416.

³⁷ Μαρίνος Μ.-Θ., Ο «αποχρών ουσιώδης λόγος» ως όριο του ατομικού δικαιώματος πληροφόρησης του μετόχου κατά το άρθρο 39 παρ. 4 Ν 2190/1920, ΔΕΕ, 4/2008, σελ. 468.

³⁸ Μαρίνος Μ.-Θ., ο.π., σελ. 469

³⁹ Αντωνόπουλος Β., Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 4^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012, σελ. 367.

⁴⁰ Αθανασίου Λ., ο.π., σελ. 335

⁴¹ Μάρκου Ι., ο.π., 2019, σελ. 199.

αιτούμενες πληροφορίες είναι δημοσιευμένες, και άρα ελεύθερα προσιτές⁴² ⁴³. Τέλος, άλλοι λόγοι που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αποχρώντες ουσιώδεις λόγους είναι η προστασία των προσωπικών δεδομένων, του τραπεζικού ή φορολογικού απορρήτου και η προστασία της προσωπικότητας⁴⁴.

Ένα ερώτημα που τίθεται είναι το κατά πόσο μπορεί να προβλεφθούν καταστατικά συγκεκριμένοι λόγοι ως αποχρώντες ουσιώδεις. Ορθότερο θα ήταν να γίνει δεκτό ότι κάτι τέτοιο δεν είναι επιτρεπτό⁴⁵, δεδομένου ότι ο λόγος θα πρέπει να αξιολογείται πάντοτε ad hoc, αφού ληφθούν υπόψη τα πραγματικά περιστατικά της εκάστοτε περίπτωσης⁴⁶.

2.3.1.5.2. Η προβλεπόμενη περίπτωση του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. ε΄

Σύμφωνα με το εδ. ε΄ της παρ. 6, τέτοιος λόγος μπορεί να είναι, κατά τις περιστάσεις, η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο ΔΣ, σύμφωνα με τα άρθρα 79 (απευθείας διορισμός μελών του ΔΣ από μέτοχο) ή 80 (εκλογή ΔΣ βάσει καταλόγων). Πάντως, η συμπερίληψη στη συγκεκριμένη διάταξη της φράσης «κατά τις περιστάσεις» παραπέμπει στην πρόθεση του νομοθέτη να κρίνεται ad hoc το κατά πόσο υπάρχει στην εκάστοτε περίπτωση πραγματική και επαρκής πρόσβαση στις εταιρικές πληροφορίες από το διορισμένο μέλος⁴⁷. Σε κάθε περίπτωση, η ως άνω αναφορά έχει ενδεικτικό χαρακτήρα, και συνεπώς το ΔΣ δύναται να αρνηθεί την παροχή των αιτούμενων πληροφοριών και για άλλους λόγους, εφόσον όμως πληρείται το κριτήριο του αποχρώντος ουσιώδους λόγου.

2.3.1.5.3. Δικαστικός έλεγχος της συνδρομής αποχρώντος ουσιώδους λόγου

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 8 του άρθρου 141, στις περιπτώσεις που έχει προβλεφθεί δυνατότητα άρνησης του ΔΣ να παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες, βάσει των παραγραφών 6 και 7 του εν λόγω άρθρου, τυχόν αμφισβήτηση ως προς το κατά

---

⁴² Μαρίνος Μ.-Θ., ο.π., σελ. 468.

⁴³ Βλ. και Β. Αντωνόπουλος/Σ. Μούζουλας, ο.π., σελ. 515, που επισημαίνουν ότι το αίτημα του μετόχου δεν πρέπει να αξιολογηθεί ως καταχρηστικό από μόνο τον λόγο ότι η αιτούμενη πληροφορία έχει δημοσιοποιηθεί, εκτός εάν αποδεικνύεται ότι οι πληροφορίες είναι πράγματι γνωστές τόσο στον αιτούντα, που αποσκοπεί σε παρακώλυση της ομαλής διεξαγωγής της συνεδρίασης, όσο και στους λοιπούς μετόχους.

⁴⁴ Μαρίνος Μ.-Θ., ο.π., σελ. 469.

⁴⁵ Μούζουλας Σ., ο.π., σελ. 517.

⁴⁶ Αντίθετος ο Μαρίνος Μ.-Θ., ο.π., σελ. 470.

⁴⁷ Βλ. και Αιτιολογική Έκθεση του ν. 3604/2007, σελ. 9

πόσο η άρνηση αυτή είναι βάσιμη ή όχι επιλύεται από το δικαστήριο με απόφαση εκδιδόμενη κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων.

Για την ενεργοποίηση του δικαιώματος προσφυγής κατά την παράγραφο 8, προϋποτίθενται τα εξής: i) υποβολή αίτησης, είτε ατομικά από μέτοχο κατά τη διάταξη του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. α', είτε από τις απαιτούμενες από το νόμο μειοψηφίες του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. γ' ή του άρθρου 141 παρ. 7 εδ. α', ii) η αίτηση να είναι νόμιμη, ήτοι να συντρέχουν οι όροι που θέτει η εκάστοτε διάταξη για τη νομότυπη άσκηση του σχετικού δικαιώματος, iii) άρνηση του ΔΣ να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες με επίκληση αποχρώντος ουσιώδους λόγου, iv) ανακοίνωση της άρνησης από το ΔΣ στη ΓΣ, ενόψει της οποίας είχε υποβληθεί το αίτημα και v) καταγραφή του αποχρώντος ουσιώδους λόγου στα πρακτικά της ΓΣ⁴⁸. Αμφισβητείται κατά πόσο η προσφυγή στο δικαστήριο δύναται να λάβει χώρα και σε περίπτωση παροχής αναληθούς ή ελλιπούς πληροφόρησης⁴⁹, καθώς και μη αιτιολογημένης άρνησης ή μη απάντησης επί της αίτησης⁵⁰.

Το δικαστήριο, εάν καταλήξει σε κρίση περί αβάσιμου της άρνησης του ΔΣ να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες, υποχρεώνει με την ίδια απόφαση την εταιρεία να τις παράσχει, ενώ σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 8, η απόφαση δεν προσβάλλεται με ένδικα μέσα.

2.3.2. Πληροφόρηση για το ύψος του κεφαλαίου και τις μετοχές της εταιρείας

Ο νομοθέτης εισήγαγε στην παράγραφο 10 του άρθρου 141 του ν. 4548/2018, μόνο για τις μη εισηγμένες εταιρείες, ένα νέο ατομικό δικαίωμα του μετόχου προς πληροφόρηση. Πρόκειται για το δικαίωμα του μετόχου να αιτείται να πληροφορηθεί σχετικά με το ύψος του εταιρικού μετοχικού κεφαλαίου, τις κατηγορίες των μετοχών που έχουν εκδοθεί και τον αριθμό των μετοχών κάθε κατηγορίας, ιδίως προνομιούχων, με τα δικαιώματα που κάθε κατηγορία παρέχει, καθώς και τις τυχόν δεσμευμένες μετοχές, τόσο κατά τον αριθμό τους όσο και τους περιορισμούς που προβλέπονται. Επιπλέον δίνεται στον μέτοχο το δικαίωμα να πληροφορηθεί ως προς τον αριθμό και το

⁴⁸ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 154.

⁴⁹ Υπέρ της προσφυγής σε αυτές τις περιπτώσεις ο Ρόκας Ν., Εμπορικές εταιρίες, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 417, ομοίως Λιβαδά Χ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1956, κατά την οποία η παροχή ελλιπούς πληροφόρησης εξομοιώνεται με άρνηση. Αντίθετος ο Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 154, κατά τον οποίο η μη πλήρης παροχή πληροφοριών, καθώς και η μη αιτιολογημένη άρνηση παροχής τους δεν εμπίπτουν εννοιολογικά στο πεδίο εφαρμογής της παραγράφου 8.

⁵⁰ Υπέρ της προσφυγής σε αυτές τις περιπτώσεις ο Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 249.

είδος των μετοχών που διαθέτει ο ίδιος, βάσει του βιβλίου των μετόχων. Σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση του νόμου⁵¹, το ως άνω δικαίωμα εισήχθη με πρωταρχικό σκοπό να τελεί ο μέτοχος σε πλήρη επίγνωση του ποια είναι η θέση του στην εταιρεία, ώστε αφενός να διευκολύνεται στην άσκηση των δικαιωμάτων του, αφετέρου, σε περίπτωση που επιθυμεί την εκποίηση των μετοχών του, να δίνεται η δυνατότητα στον υποψήφιο αγοραστή να έχει μια εικόνα αναφορικά με τη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου.

Ο μέτοχος, προκειμένου να ασκήσει το άνω δικαίωμα, το οποίο ασκεί οποτεδήποτε, πρέπει να υποβάλει σχετική αίτηση στο ΔΣ, με το τελευταίο να υποχρεούται στην παροχή των πληροφοριών εντός 20 ημερών. Την αίτηση μπορεί να υποβάλλει γραπτώς ή προφορικώς, με την προφορική αίτηση πάντως να ελλοχεύει ο κίνδυνος να ανακύψουν ζητήματα αποδεικτικών δυσχερειών⁵². Σύμφωνα με το εδ. γ' της παρ. 10, το ΔΣ δεν υπέχει υποχρέωση να παράσχει τις πληροφορίες, εφόσον αυτές είναι διαθέσιμες στον διαδικτυακό τόπο της εταιρείας, ωστόσο οφείλει να υποδείξει στον αιτούντα τον διαδικτυακό τόπο στον οποίο μπορεί να τις αναζητήσει.

2.3.3. Χορήγηση πίνακα μετόχων της εταιρείας

Δυνάμει της παρ. 11 του άρθρου 141 εισήχθη επίσης για πρώτη φορά⁵³ δικαίωμα του μετόχου να αιτηθεί τη χορήγηση πίνακα των μετόχων της εταιρείας, με ένδειξη του ονοματεπωνύμου, της διεύθυνσης και του αριθμού μετοχών κάθε μετόχου. Κατά τα οριζόμενα στη διάταξη, απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση του συγκεκριμένου δικαιώματος είναι αφενός να έχει προβλεφθεί στο εταιρικό καταστατικό, και αφετέρου να μην παραβιάζονται διατάξεις που έχουν θεσπιστεί για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 11, επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια της εταιρείας εάν θα συμπεριλάβει ή όχι στον πίνακα μετόχους κατέχοντες έως και 1% του μετοχικού κεφαλαίου.

Πρόκειται περί δικαιώματος που στόχο έχει το να μπορεί να ενημερωθεί ο εκάστοτε μέτοχος για τη σύνθεση του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρείας, και έτσι να μπορεί,

---

⁵¹ Βλ. Απόσπασμα Αιτιολογικής έκθεσης επί του άρθρου 141 ν. 4548/2018

⁵² Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1962.

⁵³ Σινανιώτη – Μαρούδη Α., Εμπορικό Δίκαιο – Εταιρίες, Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ. 322.

κατ' επέκταση, εάν το επιθυμεί, να επιδιώξει επικοινωνία με τους λοιπούς μετόχους ή συντονισμό αναφορικά με κοινή δράση τους για εταιρικά θέματα⁵⁴.

Αναφορικά με τα προαναφερόμενα στοιχεία, για τα οποία δύναται ο μέτοχος να αιτηθεί σχετική πληροφόρηση, αυτά συνιστούν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ως προς τα πρόσωπα των μετόχων για τους οποίους ζητούνται, κατά τα οριζόμενα στην παρ. 1 του άρθρου 4 του Κανονισμού 2016/679, η δε εταιρεία επεξεργάζεται τα δεδομένα αυτά, βάσει της παρ. 2 του άρθρου 4. Η εταιρεία, λοιπόν, ως «υπεύθυνος επεξεργασίας» των δεδομένων, δέον όπως πληροί κατά την επεξεργασία μια εκ των προϋποθέσεων που τίθενται από το άρθρο 6 του Κανονισμού, ώστε η επεξεργασία αυτή να θεωρείται σύννομη, στην προκειμένη, δε, περίπτωση, πληροί ειδικότερα την προϋπόθεση της επεξεργασίας που κρίνεται απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση του υπευθύνου επεξεργασίας⁵⁵. Επομένως, αφ' ης στιγμής υφίσταται η σχετική καταστατική πρόβλεψη, τότε η εταιρεία έχει υποχρέωση βάσει της παρ. 11 του άρθρου 141 να ικανοποιήσει το δικαίωμα του αιτούντα και να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες.

2.4. Συλλογικά δικαιώματα μειοψηφίας

2.4.1. Πληροφόρηση αναφορικά με την καταβολή ποσών και παροχών στα μέλη του ΔΣ ή τους διευθυντές της εταιρείας

2.4.1.1. Δικαιούχοι και σκοπός του δικαιώματος

Στο εδ. γ' της παρ. 6 του άρθρου 141 προβλέπεται υποχρέωση του ΔΣ να ανακοινώνει στην τακτική ΓΣ, τα ποσά που, κατά την τελευταία διετία, καταβλήθηκαν σε κάθε μέλος του ΔΣ ή τους διευθυντές της εταιρείας, καθώς και κάθε παροχή προς τα πρόσωπα αυτά από οποιαδήποτε αιτία ή σύμβαση της εταιρείας με αυτούς, εφόσον υποβάλει σχετική αίτηση το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Βάσει, δε, της παρ. 13 του εν λόγω άρθρου, το απαιτούμενο ποσοστό μπορεί να μειωθεί με σχετική πρόβλεψη του καταστατικού, όχι όμως πέραν του μισού του, ήτοι 1/40. Πρόκειται περί δικαιώματος παρεχόμενου στη λεγόμενη «μικρή» μειοψηφία.

Το υπό μελέτη δικαίωμα του εδ. γ' της παρ. 6 είναι ειδικότερο (*lex specialis*)⁵⁶ σε σχέση με το δικαίωμα του εδ. α', περιορίζοντας έτσι το αντικειμενικό και υποκειμενικό πεδίο εφαρμογής του τελευταίου. Πάντως, πρόκειται περί αυτοτελούς δικαιώματος της

⁵⁴ Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1963.

⁵⁵ Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1963.

⁵⁶ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 225.

μειοψηφίας, υπό την έννοια ότι η άσκησή του είναι ανεξάρτητη από την τυχόν άσκηση άλλων μετοχικών δικαιωμάτων, όπως των δικαιωμάτων πληροφόρησης της παρ. 6 εδ. α', ενώ παράλληλα η μειοψηφία δύναται και σωρευτικά να ασκεί στην ίδια ΓΣ τα δικαιώματά της, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις του νόμου.

Μέσω της καθιέρωσης του συγκεκριμένου δικαιώματος, οι μέτοχοι μπορούν να ενημερώνονται για οποιαδήποτε παροχή (σε χρήμα ή σε είδος) που έχει καταβληθεί από την εταιρεία στα προαναφερόμενα πρόσωπα, είτε αυτή καταβλήθηκε δυνάμει σχέσης που τους συνδέει με την εταιρεία είτε όχι, με αποτέλεσμα να ενισχύεται η εταιρική διαφάνεια⁵⁷ μέσω της δυνατότητας ελέγχου των ανωτέρω. Η αιτία της καταβολής ή η νομική φύση της δεν ενδιαφέρει⁵⁸.

2.4.1.2. Πεδίο εφαρμογής της διάταξης

Το πεδίο εφαρμογής της ως άνω διάταξης είναι αρκετά ευρύ, καθώς καταλαμβάνει οποιονδήποτε κατέχει την ιδιότητα του μέλους του ΔΣ ή του διευθυντικού στελέχους της εταιρείας, ενώ με την αίτησή τους οι μέτοχοι δύνανται να ζητούν την ανακοίνωση των ποσών και παροχών τόσο για όλα τα πρόσωπα που αφορά η διάταξη, όσο και για συγκεκριμένα. Πάντως, γίνεται δεκτό από τη βιβλιογραφία ότι η μειοψηφία μπορεί να ζητήσει, υπό τους όρους της υπό μελέτη διάταξης, πληροφορίες και αναφορικά με καταβολές ή παροχές και σε συγγενικά πρόσωπα των ως άνω προσώπων, παρότι δεν γίνεται ρητή σχετική μνεία στην εν λόγω διάταξη⁵⁹.

Πιο αναλυτικά, για την άσκηση του δικαιώματος, είναι παντελώς αδιάφορο τόσο το εάν τα μέλη του ΔΣ κατέχουν κάποιο αξίωμα, όπως του Προέδρου ή Αντιπροέδρου, του διευθύνοντος συμβούλου, όσο και το εάν έχουν ή όχι συγκεκριμένα εκτελεστικά καθήκοντα ή διαχειριστικές εξουσίες. Εξίσου αδιάφορος είναι και ο τρόπος με τον οποίο έχουν εκλεγεί ως μέλη του ΔΣ, καθώς και το εάν το συνδέει με την εταιρεία κάποια άλλη έννομη σχέση, όπως σύμβαση εργασίας ή έργου ή υπηρεσιών⁶⁰.

---

⁵⁷ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1954.

⁵⁸ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 136.

⁵⁹ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 227, Περάκη Ε., Το νέο δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2007, σελ. 126. Αντίθετα Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ 135-136, κατά τον οποίο η αίτηση για ανακοίνωση καταβολών προς συγγενείς ή συζύγους μελών του ΔΣ ή διευθυντών της εταιρείας δεν είναι νόμιμη, εκτός εάν αποδειχθεί από τη μειοψηφία ότι η αιτία της καταβολής και η ίδια η καταβολή έγιναν εικονικά στα ως άνω συγγενικά πρόσωπα, με αποτέλεσμα να υποκρύπτεται καταβολή σε μέλος του ΔΣ ή διευθυντή.

⁶⁰ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 133.

Αναφορικά με τους διευθυντές της εταιρείας, δεν ενδιαφέρουν οι ειδικότερες αρμοδιότητές τους ή η κατοχή ενός συγκεκριμένου τίτλου, ούτε και τυχόν σχέση ή σύμβαση που ενδέχεται να τους συνδέει με την εταιρεία. Επισημαίνεται ότι, με γνώμονα τον σκοπό και την φύση του υπό μελέτη δικαιώματος ως δικαιώματος μειοψηφίας απορρέοντος από διάταξη αναγκαστικού δικαίου, γίνεται δεκτό ότι η έννοια του διευθυντή επιδέχεται ευρείας ερμηνείας, με συνέπεια, ακόμη και εάν δεν έχει απονεμηθεί σε κάποιο πρόσωπο ο τίτλος του διευθυντή, αλλά το πρόσωπο αυτό ασκεί αρμοδιότητες που προσιδιάζουν σε διευθυντή, όπως ενδεικτικά αρμοδιότητες εκπροσώπησης της ΑΕ απέναντι σε τρίτους, δυνάμενος ουσιαστικά να επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό την πορεία της εταιρείας, να καλύπτεται από το δικαίωμα πληροφόρησης⁶¹.

2.4.1.3. Τρόπος και τόπος παροχής των πληροφοριών και χρόνος των καταβολών

Το ΔΣ είναι αυτό που βαρύνεται με την υποχρέωση παροχής των πληροφοριών και ικανοποίησης του απευθυνόμενου στην εταιρεία αιτήματος, ενώ και εδώ η ΓΣ είναι ο αποδέκτης των πληροφοριών. Παρότι στο εδ. γ' δεν τίθεται ρητά προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος, γίνεται δεκτό ότι θα πρέπει και εδώ να τηρείται η πενήντημερη προθεσμία που προβλέπεται στο εδ. α', ώστε να έχει το ΔΣ στη διάθεσή του ένα εύλογο χρονικό διάστημα, προκειμένου να προετοιμάσει και να συλλέξει τα αιτούμενα στοιχεία⁶². Στη σχετική αίτηση το ΔΣ οφείλει να απαντήσει λεπτομερώς και με ακρίβεια, ήτοι αναφέροντας την αιτία, το περιεχόμενο καθώς και το ύψος των σχετικών καταβολών.

Η υπό μελέτη ρύθμιση συνδέει σαφώς την άσκηση του δικαιώματος και την υποχρέωση του ΔΣ να παρέχει τις αιτούμενες πληροφορίες με την τακτική ΓΣ, η οποία έχει προκαθορισμένα θέματα ημερήσιας διάταξης. Ο δικαιολογητικός λόγος αυτής της σύνδεσης του δικαιώματος με την τακτική ΓΣ είναι ότι πρόκειται περί ζητημάτων που σχετίζονται εξ ορισμού με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και χρησιμεύουν στην πληρέστερη εκτίμησή τους⁶³.

Αναφορικά με τον χρόνο των γενόμενων καταβολών ή παροχών, για τις οποίες μπορεί να ζητηθεί πληροφόρηση, η διάταξη θέτει χρονικό όριο διετίας, η οποία άρχεται την προηγούμενη ημέρα της υποβολής της αίτησης, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο

---

⁶¹ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 133.

⁶² ΠΠρΖακ 278/2001, ΔΕΕ, 6/2003, σελ. 639.

⁶³ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 228.

άρθρο 241ΑΚ. Εντός της διαιτίας, λοιπόν, θα πρέπει να έχουν λάβει χώρα οι επίμαχες καταβολές ποσών και παροχών, χωρίς να ενδιαφέρει το χρονικό σημείο στο οποίο ανάγεται η νομική αιτία, ενόψει της οποίας καταβλήθηκαν.

Σχετικά με τον χρόνο κατά τον οποίο τα μέλη του ΔΣ ή οι διευθυντές θα έπρεπε να κατέχουν τις συγκεκριμένες ιδιότητες, κρίσιμος θεωρείται είτε ο χρόνος της καταβολής είτε της δημιουργίας της αιτίας της⁶⁴. Επί τη βάση αυτής της παραδοχής, μπορεί η μειοψηφία να αιτηθεί νομίμως την πληροφόρηση αναφορικά με καταβολές σε πρόσωπο που κατείχε την ιδιότητα μέλους ΔΣ ή διευθυντή κατά τη σύναψη λ.χ. συμβάσεως έργου με την εταιρεία, που μπορεί να έλαβε χώρα και προ της διαιτίας, αλλά ολοκλήρωσε το έργο σε διάστημα κατά το οποίο είχε απολέσει την ιδιότητά του και εισέπραξε την αμοιβή του εντός της διαιτίας προθεσμίας. Πάντως, ακόμη και εάν το πρόσωπο για το οποίο ζητείται η ανακοίνωση απέκτησε την ιδιότητα του εδ. γ' της παρ. 6 μετά την καταβολή αλλά εντός της διαιτίας, πρέπει, σύμφωνα με την γραμματική αλλά και τελεολογική ερμηνεία της διάταξης, να γίνει δεκτό ότι καλύπτεται από την τελευταία⁶⁵.

2.4.1.4 Η περίπτωση των εισηγμένων εταιρειών

Αξίζει να αναφερθεί ότι ειδικά ως προς τις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, οι αποδοχές που έχουν καταβληθεί στο κάθε μέλος του ΔΣ, στον γενικό διευθυντή και τον αναπληρωτή του, εφόσον υπάρχει, αναφέρονται αναλυτικά στην έκθεση αποδοχών, η οποία, μαζί με την πολιτική αποδοχών, καταρτίζονται πλέον υποχρεωτικά δυνάμει των άρθρων 110-112 του ν. 4548/2018, και υποβάλλονται στη ΓΣ. Μάλιστα, η υποχρέωση του ΔΣ σε εισηγμένη εταιρεία δεν εξαντλείται στην παροχή πληροφόρησης προς τους μετόχους, καθώς οι τελευταίοι ψηφίζουν, και μάλιστα δεσμευτικά, επί της πολιτικής αποδοχών. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι η άσκηση του δικαιώματος που απορρέει από το εδ. γ' της παρ. 6 του άρθρου 141, δεν περιορίζεται σε ποσά ή παροχές που καταβλήθηκαν υπό τη μορφή αποδοχών, αλλά αφορά παροχές ή καταβολές από οποιαδήποτε αιτία. Επισημαίνεται, πάντως, ότι σύμφωνα με το εδ. β' της παρ. 1 του άρθρου 110, με καταστατική πρόβλεψη είναι δυνατόν να οριστεί ότι οι διατάξεις των άρθρων 110-112 εφαρμόζονται και σε μη εισηγμένες εταιρείες.

---

⁶⁴ Πασσιά Ι., Το Δίκαιον της Ανωνύμου Εταιρείας, Τόμος Β', Αθήναι, 1969, σελ. 365.

⁶⁵ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 135.

2.4.1.5. Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών

Και στην περίπτωση του εδ. γ' της παρ. 6, παρέχεται στο ΔΣ η δυνατότητα άρνησης παροχής των νομοτύπως αιτούμενων πληροφοριών, με την επίκληση της ύπαρξης αποχρώντος ουσιώδους λόγου, για την οποία ισχύουν όσα αναλύθηκαν ανωτέρω, καθώς και η δυνατότητα να απαντήσει ενιαία σε αιτήσεις μετόχων με το ίδιο περιεχόμενο. Όπως έχει επισημανθεί και παραπάνω, τυχόν αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης εκ μέρους του ΔΣ παροχής των πληροφοριών, επιλύεται από το δικαστήριο, και συγκεκριμένα το Μονομελές Πρωτοδικείο της έδρας της εταιρείας, κατά το άρθρο 3 του ν. 4548/2018, με απόφασή του εκδιδόμενη κατά τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Αναφορικά με τα νομιμοποιούμενα σε δικαστική προσφυγή πρόσωπα, και δεδομένου ότι η ΓΣ είναι ο αποδέκτης της άρνησης του ΔΣ να παράσχει την πληροφόρηση, ορθότερο θα ήταν να γίνει δεκτό ότι νομιμοποιείται κάθε μέτοχος σε προσφυγή. Πάντως, υποστηρίζεται και η άποψη ότι οι μέτοχοι που άσκησαν το δικαίωμά τους είναι και οι μόνοι οι οποίοι νομιμοποιούνται ενεργητικά⁶⁶.

2.4.2. Δικαίωμα πληροφόρησης για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας

2.4.2.1 Εισαγωγικές παρατηρήσεις – σκοπός του δικαιώματος

Σύμφωνα με την παρ. 7 του άρθρου 141, με αίτηση της λεγόμενης «μεγάλης» μετοχικής μειοψηφίας, ήτοι με αίτηση του 1/10 του καταβεβλημένου κεφαλαίου, υποβαλλόμενη στην εταιρεία εντός της προθεσμίας της παρ. 6, το ΔΣ υποχρεούται να παρέχει στη ΓΣ πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας. Η ως άνω διάταξη αντικατοπτρίζει τη ρύθμιση του άρθρου 39 παρ. 5 του προΐσχύσαντος κ.ν. 2190/1920, με την διαφοροποίηση όμως ότι το ελάχιστο απαιτούμενο ποσοστό μειώθηκε πλέον από 20% που όριζε το προΐσχύσαν δίκαιο σε 10% του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου.

Ο νομοθέτης αποσκοπεί στην παροχή ευρείας ενημέρωσης προς τους μετόχους που επωμίζονται, λόγω της μεγαλύτερης συμμετοχής τους στο κεφάλαιο της εταιρείας,

---

⁶⁶ Λιθαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1956.

μεγαλύτερους επιχειρηματικούς κινδύνους⁶⁷, με αποτέλεσμα να δικαιολογείται το αυξημένο ενδιαφέρον για τις εταιρικές εξελίξεις.

2.4.2.2. Προϋποθέσεις άσκησης του δικαιώματος - περιεχόμενο του αιτήματος

Δυνάμει της ως άνω διάταξης, αντικείμενο της ενημέρωσης των μετόχων αποτελούν πληροφορίες κατ' αρχήν γενικής φύσεως που μπορεί να αντικατοπτρίζουν είτε την γενικότερη πορεία των υποθέσεων της ΑΕ⁶⁸ στον τομέα δραστηριοποίησής της και την εξέλιξη των εργασιών και εταιρικών της συναλλαγών, είτε την περιουσιακή της κατάσταση, στην οποία συμπεριλαμβάνονται τα στοιχεία του ενεργητικού και παθητικού της (περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις) και πληροφορίες για τον κύκλο εργασιών της⁶⁹. Ειδικότερα, μπορούν να ζητηθούν πληροφορίες σχετικά με συναλλαγές της εταιρείας με τρίτους, όπως προμηθευτές, πελάτες, Τράπεζες, στοιχεία για κέρδη και ζημιές συνεπεία της εξέλιξης της εκάστοτε υπόθεσης, καθώς και στοιχεία σχετικά με απόδοση εταιρικών επενδύσεων και με αποπληρωμές δανείων⁷⁰.

Πάντως, παρότι κατά βάση οι πληροφορίες που δύνανται να αιτούνται οι μέτοχοι είναι, ως προελέχθη, γενικής φύσεως, και δεν έχουν ως αντικείμενο συγκεκριμένη υπόθεση ή περιουσιακό στοιχείο, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη ότι η οριοθέτηση δεν είναι πάντα σαφής, καθώς ενδέχεται ζητήματα που αφορούν συγκεκριμένη υπόθεση ή περιουσιακό στοιχείο να αποκτήσουν ιδιαίτερη σημασία και να έχουν αντίκτυπο στην πορεία της εταιρείας ή στην περιουσία της εν συνόλω⁷¹.

Δεδομένου του γεγονότος ότι ο νόμος δεν προβαίνει σε σχετική διάκριση, θα ήταν ορθό να δεχτούμε ότι οι αιτούμενες πληροφορίες δύνανται να αφορούν είτε το παρόν είτε το μέλλον, χωρίς να απαιτείται πάντως να είναι αυτές λεπτομερειακές, όπως είναι εκείνες του εδ. α' της παρ. 6⁷².

Σε αντίθεση με τη διάταξη της παρ. 6 εδ. α', εδώ ο νόμος δεν έχει θέσει ως προϋπόθεση την σχετικότητα των αιτούμενων πληροφοριών με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, ούτε επιβάλλει αυτές να είναι συγκεκριμένες, συνεπώς το αναλυόμενο δικαίωμα ασκείται χωρίς να ενδιαφέρει εάν συντρέχουν οι προαναφερόμενοι όροι⁷³. Ωστόσο, έχει

---

⁶⁷ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 137.

⁶⁸ Πασσιά Ι., ό.π., σελ. 370.

⁶⁹ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1959.

⁷⁰ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 137.

⁷¹ Μούζουλας Σ., ό.π., σελ. 519.

⁷² Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ 240-241.

⁷³ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ 240.

υποστηριχθεί και η άποψη ότι το ΔΣ μπορεί ενδεχομένως να αρνηθεί να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες, εφόσον διαπιστώνεται ότι αυτές δεν έχουν καμία απολύτως σχέση με τα προς συζήτηση θέματα της ημερήσιας διάταξης της ΓΣ⁷⁴, ιδιαιτέρως εάν, λαμβανομένων υπόψη των ειδικότερων περιστάσεων της εκάστοτε περίπτωσης, καταδεικνύεται καταχρηστική άσκηση δικαιώματος εκ μέρους της μειοψηφίας⁷⁵.

Σημειώνεται ότι, εφόσον στα πλαίσια ενημέρωσης των μετόχων για τις εταιρικές υποθέσεις ανακύψουν και άλλα θέματα συζήτησης, αυτό δεν συνεπάγεται ότι τα θέματα αυτά θα θεωρούνται δίχως άλλο συναφή με τις συζητήσεις και τα θέματα της ημερήσιας διάταξης στη ΓΣ, ώστε να δύνανται να αποτελούν αντικείμενα επί των οποίων η Συνέλευση έχει το δικαίωμα να συζητήσει ή να λάβει αποφάσεις. Βέβαια, εφόσον τα θέματα που προκύπτουν προς συζήτηση μπορούν να ενταχθούν στην ευρύτερη σφαίρα της πορείας των υποθέσεων της εταιρείας ή της περιουσιακής της κατάστασης, τότε η συζήτησή τους, ακόμη και εάν αυτά δεν εντάσσονται στα θέματα ημερήσιας διάταξης, όχι μόνο δεν αντιτίθεται στο γενικότερο πνεύμα των διατάξεων περί πρόσκλησης της ΓΣ, αλλά λειτουργεί προς όφελος των μετόχων, ενισχύοντας την εταιρική διαφάνεια. Παρόλα αυτά, ως κανόνας θα ήταν ορθό να γίνει δεκτό ότι οι συζητήσεις της ΓΣ για τα ως άνω τυχόν ανακύψαντα θέματα δέον όπως έχουν ενημερωτική χροιά, και όχι αποφασιστικό χαρακτήρα⁷⁶.

Στο υπό ανάλυση δικαίωμα, όπως και σε όσα έχουν ήδη αναλυθεί ανωτέρω, το αίτημα απευθύνεται στην εταιρεία και το ΔΣ βαρύνεται με την αρμοδιότητα ικανοποίησής του και παροχής της αιτούμενης ενημέρωσης, ενώ η τελευταία παρέχεται προς τη ΓΣ, τακτική ή έκτακτη, ως αποδέκτρια των πληροφοριών, προφορικά ή εγγράφως από τον Πρόεδρο του ΔΣ, εκτός εάν έχει οριστεί από εκείνον άλλο μέλος ως αρμόδιο, και καταχωρίζεται στα τηρούμενα πρακτικά.

Ο νομοθέτης, αναφορικά με την προθεσμία υποβολής της αίτησης της παρ. 7, παραπέμπει ρητώς στην πενήμημερη προθεσμία της παρ. 6.

Όπως και στα δικαιώματα που αναλύθηκαν ανωτέρω, και στην περίπτωση της παρ. 7 η ΓΣ αποτελεί τον αποδέκτη των πληροφοριών. Κατόπιν τούτου, η άσκηση του δικαιώματος αποβαίνει προς όφελος όλων των μετόχων και δεν απαιτείται η συμμετοχή

---

⁷⁴ Λιβαδά Χ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1959,

⁷⁵ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 138.

⁷⁶ Μούζουλας Σ., ό.π., σελ. 519.

της αιτούσας μειοψηφίας στην ΓΣ, αλλά το ΔΣ είναι υποχρεωμένο να παρέχει την ενημέρωση ακόμη και εάν η τελευταία απουσιάζει.

2.4.2.3. Άρνηση παροχής των αιτούμενων πληροφοριών

Το εδ. β' και γ' της παραγράφου 7 ρυθμίζει τη δυνατότητα του ΔΣ να αρνηθεί την παροχή των αιτούμενων πληροφοριών ομοίως με την επίκληση αποχρώντος ουσιώδους λόγου. Για την έννοια του αποχρώντος ουσιώδους λόγου καθώς και για την επίλυση της τυχόν αμφισβήτησης ως προς το βάσιμο ή μη της ύπαρξής του ισχύουν όσα αναλύθηκαν σχετικά παραπάνω.

2.4.2.3.1 Αναγραφή της άρνησης στα πρακτικά

Κατά τα διαλαμβανόμενα στην υπό μελέτη διάταξη, ο αποχρών ουσιώδους λόγος που επικαλείται το ΔΣ προκειμένου να αρνηθεί την παροχή των πληροφοριών καταχωρίζεται στα πρακτικά. Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, και ιδίως ως προς το ζήτημα των συνεπειών σε περίπτωση μη καταχώρισης της άρνησης του ΔΣ στα πρακτικά, οι απόψεις δίστανται.

Από τον νομοθέτη δεν έχουν προβλεφθεί μεν συγκεκριμένες συνέπειες για την περίπτωση της μη καταχώρισης της άρνησης εξαιτίας συνδρομής αποχρώντος ουσιώδους λόγου, παράλα αυτά, βάσει και του πνεύματος της διάταξης, κατά μία άποψη δέον όπως γίνει δεκτό ότι εάν δε λάβει χώρα αναγραφή της άρνησης του ΔΣ στα πρακτικά, τότε η άρνηση θεωρείται ως ουδέποτε δοθείσα, με αποτέλεσμα να χωρεί δικαστική προσφυγή της παραγράφου 8 του άρθρου 141⁷⁷. Κατά άλλη, όμως, άποψη, ως αντικείμενο του δικαστικού ελέγχου, σύμφωνα με την παράγραφο 8, ορίζεται η «αμφισβήτηση ως προς το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας άρνησης εκ μέρους του διοικητικού συμβουλίου παροχής των πληροφοριών», με συνέπεια να μην εμπίπτουν στην παράγραφο αυτή, βάσει της γραμματικής διατύπωσης, περιπτώσεις μη πλήρους ή μη αιτιολογημένης άρνησης παροχής των πληροφοριών⁷⁸, διότι τότε δεν μπορεί να ελεγχθεί το βάσιμο ή μη της αιτιολογίας του ΔΣ σχετικά με την άρνησή του, καθώς τέτοια αιτιολογία δεν υφίσταται για να αμφισβητηθεί το βάσιμό της, και άρα καθίσταται άνευ αντικειμένου η δικαστική κρίση της παραγράφου 8. Σε κάθε περίπτωση, οι αιτούντες μέτοχοι διαθέτουν άλλα μέσα προστασίας, τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω.

---

⁷⁷ Μάρκου Ι., ό.π., 2019, σελ. 246.

⁷⁸ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 154.

2.4.2.3.2. Η προβλεπόμενη περίπτωση του άρθρου 141 παρ. 7 εδ. γ΄

Στη διάταξη της παρ. 7 εδ. γ΄, παρατέθηκε, όπως και στη διάταξη της παρ. 6 εδ. ε΄ που μελετήθηκε παραπάνω, ως ενδεικτική περίπτωση αποχρώντος ουσιώδους λόγου που μπορεί να επικαλεστεί το ΔΣ «η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο διοικητικό συμβούλιο, σύμφωνα με τα άρθρα 79 ή 80». Εντούτοις, ο νομοθέτης θέτει στην παρ. 7 ως αναγκαία επιπρόσθετη προϋπόθεση τη λήψη της σχετικής πληροφόρησης από τα αντίστοιχα μέλη του ΔΣ κατά τρόπο επαρκή, προϋπόθεση η συνδρομή της οποίας δεν απαιτείται να αποδεικνύεται στην παράγραφο 6 του άρθρου 141. Φαίνεται ότι ο νομοθέτης έλαβε ως δεδομένο ότι στην περίπτωση της παραγράφου 6 τα μέλη του ΔΣ κατά κανόνα θα έχουν λάβει γνώση των σχετικών πληροφοριών, κάτι που δεν ισχύει αναγκαίως στην περίπτωση της παραγράφου 7. Ωστόσο, έχει διατυπωθεί η άποψη ότι δεν αιτιολογείται η διαφοροποίηση των προϋποθέσεων ανάμεσα στις 2 διατάξεις, καθώς, αν μη τι άλλο, όπως λαμβάνεται ως δεδομένο ότι τα μέλη του ΔΣ γνωρίζουν τις πληροφορίες της παρ. 6, ομοίως θα μπορούσαν να έχουν λάβει γνώση και των πληροφοριών της παραγράφου 7, καθώς μάλιστα οι τελευταίες σχετίζονται γενικά με την πορεία των υποθέσεων της εταιρείας και την περιουσιακή της κατάσταση⁷⁹. Πάντως, σε κάθε περίπτωση η εκπροσώπηση των αιτούντων μετόχων στο ΔΣ κρίνεται *in concreto* και κατά τις περιστάσεις, κατά τα διαλαμβανόμενα στο εδ. γ΄ της παραγράφου 7.

---

⁷⁹ Μούζουλα Σ., ό.π., σελ. 520.

3^ο Κεφάλαιο

Συνέπειες σε περίπτωση παράνομης μη παροχής πληροφοριών

3.1. Αγωγή ακύρωσης κατ' άρθρο 137 παρ. 2 λόγω μη χορήγησης των οφειλόμενων πληροφοριών σύμφωνα με το άρθρο 141

3.1.1. Η μη παροχή οφειλόμενων πληροφοριών ως λόγος ακυρωσίας

Σύμφωνα με το άρθρο 137 παρ. 2 εδ. α', απόφαση ΓΣ ληφθείσα χωρίς να έχουν παρασχεθεί οι οφειλόμενες πληροφορίες που ζητήθηκαν κατά το άρθρο 141 από μετόχους είναι ακυρώσιμη. Η υπό μελέτη διάταξη ακολουθεί την αντίστοιχη διάταξη 35α παρ. 2 περ. α' του προϊσχύσαντος δικαίου, με τη διαφοροποίηση, όμως, ότι πλέον, για να θεμελιώνεται λόγος ακυρωσίας, θα πρέπει οι αιτηθείσες και μη χορηγηθείσες πληροφορίες να αφορούν ζητήματα της απόφασης που ελήφθη⁸⁰. Ο νομοθέτης επέλεξε με τον τρόπο αυτό να συνδέσει την άσκηση των μετοχικών δικαιωμάτων πληροφόρησης του άρθρου 141 με το κύρος των αποφάσεων της ΓΣ, ενόψει της οποίας υπεβλήθη το αίτημα προς πληροφόρηση⁸¹.

3.1.2. Νομιμοποιούμενα πρόσωπα

Εντούτοις, και παρότι αποδέκτες των πληροφοριών δεν είναι μόνο οι αιτούντες μέτοχοι, αλλά όλοι οι παριστάμενοι στη ΓΣ μέτοχοι, νομιμοποιούμενοι να ασκήσουν το δικαίωμα ακύρωσης της απόφασης που λήφθηκε χωρίς να δοθούν οι οφειλόμενες πληροφορίες είναι, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 137, αποκλειστικά και μόνο οι μέτοχοι που τις αιτήθηκαν, και, μάλιστα, υπό την προϋπόθεση ότι εκπροσωπούν τουλάχιστον το 1/20 του καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Είναι αξιοσημείωτο ότι ο νομοθέτης δεν αρκείται στον περιορισμό της άσκησης του υπό ανάλυση δικαιώματος στους μετόχους που υπέβαλαν την αίτηση προς πληροφόρηση, αλλά απαιτεί επιπρόσθετα την κατοχή από αυτούς και ελάχιστου ποσοστού του εταιρικού κεφαλαίου, αποσκοπώντας μάλλον στον περιορισμό των περιπτώσεων ακύρωσης αποφάσεων της ΓΣ εξαιτίας της μη παροχής οφειλόμενων πληροφοριών,

⁸⁰ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4548/2018 επί του άρθρου 137.

⁸¹ Γιοβαννόπουλο Ρ., Ελαττωματικές αποφάσεις γενικής συνέλευσης Α.Ε., Τόμος Ι – Όψεις της ακυρωσίας, Διεύθυνση Σειράς: Περάκης Ευ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2012, σελ. 330.

λόγω του ότι το τελευταίο αυτό ελάττωμα είναι το πλέον πρόσφορο στατιστικά να επιφέρει ακυρωσία⁸². Υπογραμμίζεται ότι, κατά τα διαλαμβανόμενα στην παράγραφο 9 του άρθρου 137, οι μέτοχοι οφείλουν να αποδεικνύουν ότι εκπροσωπούν το ως άνω εκ του νόμου απαιτούμενο ελάχιστο ποσοστό κεφαλαίου, όχι μόνο κατά την έγερση της σχετικής αγωγής ακύρωσης, αλλά και κατά το χρονικό σημείο κατάθεσης των προτάσεων, ενώ σε περίπτωση που το ελάχιστο ποσοστό έχει απωλεσθεί έως τότε, οι μέτοχοι δύνανται διά των προτάσεών τους να αιτηθούν από την εταιρεία μόνο την αποζημίωση της παραγράφου 4 του άρθρου 137⁸³.

Το άρθρο 137 κάνει αναφορά στις πληροφορίες που «ζητήθηκαν κατά το άρθρο 141», χωρίς κάποια περαιτέρω διάκριση. Οι δε περιπτώσεις που προβλέπονται από το άρθρο 141, και οι οποίες αναλύθηκαν ήδη παραπάνω, είναι συνοπτικά οι ακόλουθες: α) η περίπτωση του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. α', που προβλέπει ατομικό δικαίωμα του μετόχου να ζητήσει συγκεκριμένες πληροφορίες για τις εταιρικές υποθέσεις, εφόσον αυτές είναι σχετικές με τα θέματα της ημερήσιας διάταξης, β) η περίπτωση του άρθρου 141 παρ. 6 εδ. γ', κατά την οποία μέτοχος ή μέτοχοι εκπροσωπώντας το 1/20 του καταβεβλημένου κεφαλαίου δύνανται να αιτηθούν πληροφόρηση για τις αμοιβές και παροχές που έχουν καταβληθεί από την εταιρεία προς τα μέλη του ΔΣ και τους διευθυντές της, και γ) η περίπτωση του άρθρου 141 παρ. 7 εδ. α', κατά την οποία μέτοχοι εκπροσωπώντας το 1/10 του κεφαλαίου μπορούν να ζητήσουν πληροφορίες για την πορεία των εταιρικών υποθέσεων και την περιουσιακή κατάσταση της εταιρείας.

Εφόσον στο άρθρο 137 ο νομοθέτης δεν έχει προβεί σε κάποια διάκριση ή διευκρίνιση ως προς το ποιών περιπτώσεων του άρθρου 141 άπτεται η ακυρωσία, τότε δε μένει παρά να γίνει δεκτό ότι η ακυρωσία επέρχεται σε όλες τις παραπάνω εκτιθέμενες περιπτώσεις. Παρόλα αυτά, κατόπιν αυτής της παραδοχής, είναι πιθανό να ανακύψει ζήτημα αναφορικά με όσες περιπτώσεις αφορούν άσκηση ατομικών δικαιωμάτων, καθώς ενδέχεται μέτοχος που νομιμοποιείται κατά το άρθρο 141 να αιτηθεί συγκεκριμένες πληροφορίες ατομικά, να μην νομιμοποιείται σε έγερση αγωγής ακύρωσης κατά το άρθρο 137, εφόσον δεν συγκεντρώνει το απαιτούμενο ποσοστό του καταβεβλημένου κεφαλαίου. Εδώ κατά πάσα πιθανότητα διαφαίνεται η πρόθεση του νομοθέτη να μην εφοδιάσει τα ατομικά δικαιώματα με ισχυρή δικαστική προστασία, όχι διότι τα θεωρεί μειωμένης σημασίας συγκριτικά με τα συλλογικά δικαιώματα μειοψηφίας, αλλά διότι κάτι τέτοιο θα μπορούσε να επιφέρει ιδιαίτερη επιβάρυνση της

---

⁸² Γιοβαννόπουλο Ρ., σε: Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 334.

⁸³ Ψυχομάνη Σ, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 4^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2020, σελ. 357.

εταιρείας, τόσο σε διοικητικό όσο και σε οικονομικό επίπεδο, λόγω της τυχόν σωρείας αγωγών που θα μπορούσαν να εγερθούν σχετικά με τα συγκεκριμένα δικαιώματα, και αποσκοπώντας με τον τρόπο αυτό στην εξισορρόπηση των αντιτιθέμενων συμφερόντων και στην προστασία των εταιρειών⁸⁴.

3.1.3. Προϋποθέσεις ακυρωσίας

Προκειμένου να θεμελιωθεί ο υπό μελέτη λόγος ακυρωσίας, θα πρέπει κατά πρώτον οι πληροφορίες που δεν χορηγήθηκαν να χαρακτηρίζονται ως «οφειλόμενες», υπό την έννοια ότι οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να κρίνονται αναγκαίες, βάσει αντικειμενικών κριτηρίων, για την εκτίμηση των θεμάτων της ημερήσιας διάταξης, και μάλιστα λαμβάνοντας ως κριτήριο την αντίληψη και το γνωστικό επίπεδο του μέσου μετόχου⁸⁵. Βέβαια, επισημαίνεται ότι δεν ενδιαφέρει εάν οι μη παρασχεθείσες πληροφορίες θα ασκούσαν πράγματι καθοριστική επιρροή επί του δικαιώματος ψήφου του μετόχου⁸⁶.

Προϋποτίθεται, επιπλέον, να έχει υποβληθεί από τον μέτοχο ή την απαιτούμενη μειοψηφία νομότυπο και εμπρόθεσμο αίτημα προς πληροφόρηση, κατά το άρθρο 141. Έτσι, η άρνηση του ΔΣ να παράσχει πληροφορίες σε περίπτωση που μέτοχος υποβάλει αίτημα προφορικός κατά τη συνεδρίαση της ΓΣ, χωρίς την τήρηση της προδικασίας του άρθρου 141, δεν είναι παράνομη, ούτε θεμελιώνει λόγο ακυρωσίας⁸⁷. Επιπροσθέτως, δεν είναι παράνομη η άρνηση του ΔΣ ομοίως όταν ερείδεται στα προβλεπόμενα του άρθρου 141, ήτοι όταν οι αιτούμενες πληροφορίες είναι ήδη αναρτημένες στο διαδικτυακό τόπο της εταιρείας⁸⁸ ή όταν συντρέχει αποχρών ουσιώδης λόγος, ένεκα του οποίου δικαιολογείται η άρνηση.

Πρέπει, επιπλέον, να υφίσταται είτε σιωπηρή είτε ρητή άρνηση εκ μέρους του ΔΣ να παράσχει τις αιτούμενες πληροφορίες. Οφείλει να υπογραμμιστεί, ωστόσο, ότι με άρνηση του ΔΣ εξομοιώνεται και η παροχή μεν πληροφοριών, οι οποίες όμως είναι

---

⁸⁴ Γιοβαννόπουλο Ρ., σε: Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 336-337.

⁸⁵ Χριστοδούλου Δ., Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4548/2018, Επιμέλεια Σωτηρόπουλος Γ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2020, σελ. 1878.

⁸⁶ Γιοβαννόπουλο Ρ., σε: Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 340.

⁸⁷ Χριστοδούλου Δ., ό.π., σελ. 1877.

⁸⁸ Υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι οι αναρτημένες πληροφορίες χαρακτηρίζονται από ακρίβεια και επάρκεια, βλ. Γιοβαννόπουλο Ρ., ό.π., σελ. 340.

ελλιπείς ή αναληθείς⁸⁹, καθώς και σε αυτή την περίπτωση τίγεται τόσο το μετοχικό δικαίωμα προς πληροφόρηση, όσο και η άσκηση του δικαιώματος ψήφου.

Κατά τις επιταγές του άρθρου 137 παρ. 2 περ. α', οι πληροφορίες που δεν χορηγήθηκαν θα πρέπει να αφορούν το θέμα της απόφασης που ελήφθη από τη ΓΣ, κάτι που συνεπάγεται ότι ακυρωσία δεν επέρχεται απαραίτητα για το σύνολο των θεμάτων ημερήσιας διάταξης, αλλά μπορεί να περιοριστεί μόνο σε ορισμένα από αυτά, για τα οποία δεν παρασχέθηκε η οφειλόμενη πληροφόρηση⁹⁰.

3.1.4. Το ζήτημα του αιτιώδους συνδέσμου

Ένα ζήτημα το οποίο έχει απασχολήσει τη βιβλιογραφία είναι το κατά πόσο η ακυρωσία θα πρέπει να εξαρτηθεί από την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου ανάμεσα στην πλημμέλεια, ήτοι στην προκειμένη περίπτωση την μη παροχή των οφειλόμενων πληροφοριών, και στη λήψη της απόφασης. Κατ' αρχάς, το άρθρο 137 παρ. 1 και 2 του ν. 4548/2018, δεν αναμορφώθηκε ριζικά, αλλά ακολουθώντας το προϊσχύσαν άρθρο 35^α του κ.ν. 2190/1920⁹¹, δεν έχει εξαρτήσει ρητά την επέλευση ακυρωσίας από την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ του ελαττώματος και της λήψης της προσβαλλόμενης απόφασης της ΓΣ.

Ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, αφενός έχει διατυπωθεί η άποψη ότι από το ίδιο το πνεύμα και τον σκοπό των νομοθετικών και καταστατικών διαδικαστικών διατάξεων συνάγεται η αναγκαιότητα ύπαρξης αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της πλημμέλειας και της λήψης της απόφασης. Κατά την άποψη αυτή, δηλαδή, προκειμένου να επιβληθεί η κύρωση της ακυρωσίας, θα πρέπει να εξετάζεται σε κάθε περίπτωση το κατά πόσο το προσαπτόμενο διαδικαστικό ελάττωμα πράγματι επηρέασε τη λήψη της απόφασης, της οποίας ζητείται η ακύρωση⁹². Η δε παρ. 5 του άρθρου 35^α του προϊσχύσαντος δικαίου (ήδη άρθρο 137 παρ. 5) αποτελούσε ρητή τυποποίηση της αρχής του αιτιώδους συνδέσμου⁹³.

Κατ' άλλη όμως άποψη, η αναφορά στον αιτιώδη σύνδεσμο αποκλειστικά και μόνο στην παρ. 5 του άρθρου 35^α κν. 2190/1920 (ήδη άρθρο 137 παρ. 5), συνδυαστικά με την έλλειψη οιασδήποτε σχετικής αναφοράς στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 35^α (ήδη άρθρο

⁸⁹ Αντωνόπουλο Β., ό.π., σελ. 529.

⁹⁰ Χριστοδούλου Δ., ό.π., σελ. 1877.

⁹¹ Βλ. Απόσπασμα Αιτιολογικής Έκθεσης ν. 4548/2018 επί του άρθρου 137.

⁹² Μάρκου Ι., Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της ΑΕ (Ερμηνεία των άρθρων 25-35γ Κωδ. Ν. 2190/1920), Νομική Βιβλιοθήκη, 2016, σελ. 282.

⁹³ Γιωαννόπουλο Ρ., Ακυρώσιμες αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης, ΕπισκΕΔ, 2 (2008), σελ. 453.

137 παρ. 1 και 2) οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, σύμφωνα με τη βούληση του νομοθέτη, κατά κανόνα δεν απαιτείται να εξετάζεται η ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου, με εξαίρεση τις περιπτώσεις που περιοριστικά προβλέπονταν στην παρ. 5 του άρθρου 35^α (ήδη άρθρο 137 παρ. 5)⁹⁴.

Έχει προταθεί, πάντως, και η εφαρμογή της θεωρίας της βαρύτητας των παρανομιών ή θεωρία της συνάφειας, της οποίας η λειτουργία φαίνεται να είναι κατά έναν τρόπο συμπληρωματική προς την προϋπόθεση του αιτιώδους συνδέσμου, υπό την ακόλουθη έννοια: κατά την εν λόγω θεωρία, η επέλευση της ακυρωσίας της προσβαλλόμενης απόφασης της ΓΣ κρίνεται από τις δυσμενείς συνέπειες που έχει η εκάστοτε διαδικαστική παράβαση στα μετοχικά δικαιώματα ενημέρωσης, συμμετοχής και ψήφου. Έτσι λοιπόν, εφόσον εκτιμάται ότι η διερευνώμενη διαδικαστική πλημμέλεια πλήττει τα προαναφερόμενα διοικητικά δικαιώματα του μετόχου, τότε η πλημμέλεια αυτή θεωρείται τόσο βαρυσήμαντη, ώστε να επιφέρει την ακυρωσία της απόφασης⁹⁵. Σημειώνεται, μάλιστα, ότι η ακυρωσία καταφάσκειται ακόμη και εάν η συμμετοχή των μετόχων, των οποίων τα δικαιώματα πλήττονται, είναι τόσο μικρή που η παρουσία και οι ψήφοι τους δεν επηρεάζουν το τελικό αποτέλεσμα της ψηφοφορίας⁹⁶, με συνέπεια την αποτελεσματικότερη προστασία της μειοψηφίας, συγκριτικά με την εφαρμογή της αρχής του αιτιώδους συνδέσμου. Όπως ορθά επισημαίνεται, πάντως, με την εφαρμογή της συγκεκριμένης θεωρίας, ο προβληματισμός μεταφέρεται ουσιαστικά στο πεδίο της αξιολογικής εκτίμησης της επίδρασης της εκάστοτε πλημμέλειας στα μετοχικά διοικητικά δικαιώματα, και, συνακόλουθα, της διάκρισης των πλημμελειών αυτών από τις υπόλοιπες: οι πλημμέλειες που επηρεάζουν τα μετοχικά διοικητικά δικαιώματα επιφέρουν, δίχως άλλο, ακυρωσία της απόφασης, ενώ αντιθέτως, οποιαδήποτε άλλη παραβίαση καθιστά την απόφαση ακυρώσιμη, μόνο εφόσον καταφαθεί ότι αυτή επενέργησε πράγματι στη λήψη της συγκεκριμένης απόφασης που προσβάλλεται⁹⁷. Σε κάθε περίπτωση, σημειώνεται ότι εάν γίνει αποδεκτή η εφαρμογή της ως άνω θεωρίας, τότε θα πρέπει, ενόψει των ανωτέρω, αφενός η περιπτωσιολογία της παρ. 5 του άρθρου 137 να θεωρείται ότι έχει ενδεικτικό χαρακτήρα, ενώ αφετέρου θα πρέπει επίσης να γίνει δεκτό ότι η θεωρία αυτή θα εφαρμόζεται και σε παραβάσεις κατά τη λήψη απόφασης ΓΣ που δεν απαριθμούνται από την παρ. 5, και οι οποίες μπορεί να μην

⁹⁴ Χριστοδούλου Δ., ό.π., σελ. 1882.

⁹⁵ Γιουβαννόπουλο Ρ., σε : Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 280.

⁹⁶ Βερβεσό Ν., Ασήμαντες παραβάσεις στο δίκαιο των ελαττωματικών αποφάσεων της γενικής συνέλευσης μιας ανώνυμης εταιρίας – Σκέψεις εξ αφορμής της ΑΠ 410/2016, ΔΕΕ, 6/2017, σελ. 735.

⁹⁷ Γιουβαννόπουλο Ρ., σε : Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 281.

καθιστούν παρόλα αυτά την επίμαχη απόφαση ακυρώσιμη, αλλά η τελευταία να θεωρείται τελικά έγκυρη⁹⁸.

3.2. Αγωγή παροχής πληροφοριών

Την καταδίκη της ανώνυμης εταιρείας σε παροχή πληροφοριών μπορεί να αιτηθεί τόσο η μειοψηφία που υπέβαλε την αίτηση περί παροχής πληροφοριών, οι οποίες και δεν χορηγήθηκαν, όσο και κάθε μέτοχος μεμονωμένα, ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου της έδρας της εταιρείας, κατά την τακτική διαδικασία. Εφόσον η αγωγή γίνει δεκτή, το Δικαστήριο θα καταδικάσει την εταιρεία να παρέχει τις πληροφορίες, η δε απόφασή του αυτή θα εκτελείται βάσει του άρθρου 946 ΚΠολΔ αναφορικά με πράξεις που δεν μπορούν να εκτελεσθούν από άλλα πρόσωπα πλην του οφειλέτη (εν προκειμένω της εταιρείας). Διχογνωμία υπάρχει ως προς το κατά πόσο το ως άνω Δικαστήριο δεσμεύεται από την κρίση του Μονομελούς Πρωτοδικείου δυνάμει του άρθρου 141 παρ. 8, καθώς, αφενός, κατά μία άποψη, το Πολυμελές Πρωτοδικείο δεν μπορεί να εξετάσει τη νομιμότητα άρνησης χορήγησης των πληροφοριών λόγω δεδικασμένου, αφετέρου, κατ' άλλη άποψη, η απόφαση του Μονομελούς, ως απόφαση ασφαλιστικών μέτρων, ισχύει προσωρινά και συνεπώς δεν δεσμεύει το δικαστήριο της κύριας δίκης⁹⁹.

3.3. Αγωγή αποζημίωσης κατ' άρθρα ΑΚ 914, ΑΚ 71

Λαμβάνοντας υπόψη ότι αποδέκτρια των αιτούμενων κάθε φορά πληροφοριών είναι η ΓΣ, και ότι κατ' επέκταση οι πληροφορίες παρέχονται προς όφελος του συνόλου των μετόχων, κάθε μέτοχος μπορεί να εγείρει αγωγή κατά της εταιρείας, στη βάση των άρθρων 914 και 71 του ΑΚ, λόγω αστικής ευθύνης της τελευταίας για παράβαση ρητής υποχρέωσής της, που πηγάζει εκ του νόμου. Για να θεμελιωθεί η υποχρέωση σε αποζημίωση σε βάρος της εταιρείας, θα πρέπει να συντρέξουν οι εξής προϋποθέσεις: i) ότι ο μέτοχος που εγείρει την αγωγή υφίσταται ζημία, κάτι το οποίο πρακτικά είναι δύσκολο να αποδειχθεί, ii) ότι η άρνηση του ΔΣ να χορηγήσει της επίμαχες πληροφορίες είναι παράνομη και iii) ότι η ζημία του μετόχου συνδέεται αιτιωδώς με την μη παροχή των πληροφοριών. Πάντως, είναι δυνατό ο ενάγων να αιτηθεί και τη λεγόμενη αυτούσια αποκατάσταση ή αποζημίωση *in natura*, κατ' άρθρο 297 εδ. β', ήτοι την χορήγηση των πληροφοριών που δεν χορηγήθηκαν.

---

⁹⁸ Βερβεσό Ν., ό.π., σελ. 735.

⁹⁹ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ. 161-162.

Ως προς την παθητική νομιμοποίηση, η συγκεκριμένη αγωγή δέον όπως στρέφεται κατά του νομικού προσώπου της εταιρείας, το οποίο σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 71 ΑΚ υπέχει ευθύνη για τις πράξεις των οργάνων του, αλλά και έναντι των μελών του ΔΣ που είτε ψήφισαν υπέρ της μη παροχής των πληροφοριών είτε δεν συμμορφώθηκαν με απόφαση του ΔΣ περί χορήγησης των πληροφοριών, σύμφωνα, δε, με το εδ. β' του άρθρου 71, προκύπτει εις ολόκληρον ευθύνη μεταξύ της εταιρείας και των υπαίτιων μελών του ΔΣ. Αξίζει να υπογραμμιστεί ότι τυχόν απόφαση της ΓΣ να μην παρασχεθούν οι πληροφορίες δεν λειτουργεί απαλλακτικά ως προς τα υπαίτια μέλη του ΔΣ¹⁰⁰.

3.4. Ποινική ευθύνη των μελών του ΔΣ κατ' άρθρο 180 ν. 4548/2018

Η παραβίαση της υποχρέωσης χορήγησης των αιτούμενων πληροφοριών από το ΔΣ προς τους μετόχους, εκτός της αστικής ευθύνης, ενδέχεται να επισύρει και την ποινική ευθύνη των μελών του, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην παράγραφο 3 του άρθρου 180 του ν. 4548/2018. Εντούτοις, η ποινική δίωξη μπορεί να ασκηθεί μόνο με έγκληση των μετόχων που υπέβαλαν το σχετικό αίτημα.

---

¹⁰⁰ Σπυρίδωνος Α., ό.π., σελ 162.

4^ο Κεφάλαιο

Λοιπά δικαιώματα πληροφόρησης

Αξιίζει να επισημανθεί πως η πληροφόρηση των μετόχων δεν εξαντλείται κατ' αποκλειστικότητα στις περιπτώσεις του άρθρου 141. Ο νόμος 4548/2018 σε διάσπαρτες διατάξεις έχει προβλέψει και άλλες περιπτώσεις πληροφόρησης των μετόχων ή και όλων των μελών της ΓΣ.

4.1. Άρθρο 123

4.1.1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Το άρθρο 123 ακολουθεί σε γενικές γραμμές το άρθρο 27 κ.ν. 2190/1920 του προϊσχύσαντος δικαίου και ρυθμίζει τα ζητήματα ενημέρωσης των μετόχων πριν από τη ΓΣ. Έχει ήδη τονισθεί πολλάκις η σημασία της επαρκούς ενημέρωσης των μετόχων πριν από κάθε ΓΣ, προκειμένου οι τελευταίοι να ασκούν αποτελεσματικά το δικαίωμα ψήφου τους. Η υπό μελέτη διάταξη, λοιπόν, λειτουργεί συμπληρωματικά προς τα ατομικά και συλλογικά δικαιώματα πληροφόρησης και θέτει, τρόπον τινά, ένα όριο στις πληροφορίες που η διοίκηση της εταιρείας έχει υποχρέωση να χορηγεί στους μετόχους.

4.1.2. Η κατά την παρ. 1 υποχρέωση χορήγησης στους μετόχους των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας και των εκθέσεων του ΔΣ και των ελεγκτών

Στην παράγραφο 1 του άρθρου 123 προβλέπεται υποχρέωση της εταιρείας να θέτει τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της, όπως και τις σχετικές εκθέσεις του ΔΣ και των ελεγκτών στη διάθεση των μετόχων. Η υποχρέωση αυτή, αφορά, όπως γίνεται αντιληπτό, το σύνολο των μετόχων, ανεξαρτήτως του ποσοστού κεφαλαίου που ο καθένας συγκεντρώνει. Υποστηρίζεται, μάλιστα, ότι η υποχρέωση αυτή της εταιρείας δεν εξαρτάται από το εάν ο εκάστοτε μέτοχος διαθέτει ή όχι δικαίωμα ψήφου¹⁰¹.

Η παρ. 1 του άρθρου 123 διαφοροποιείται από τη ρύθμιση της παρ. 1 του προϊσχύσαντος άρθρου 27 κ.ν. 2190/1920 ως εξής: ο νομοθέτης πλέον δεν εξαρτά την υποχρέωση της εταιρείας από την προηγούμενη υποβολή σχετικής αίτησης εκ μέρους του μετόχου¹⁰², σε αντίθεση με την προϊσχύουσα διάταξη, η οποία προέβλεπε ότι «κάθε

¹⁰¹ Μάρκου Ι., ό.π., 2016, σελ. 136 σημ. 10.

¹⁰² Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1760.

μέτοχος μπορεί να πάρει από την εταιρία τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της, καθώς και τις σχετικές εκθέσεις του Διοικητικού Συμβουλίου και των ελεγκτών».

Η ως άνω υποχρέωση της εταιρείας αφορά αποκλειστικά και μόνο την τακτική ΓΣ. Στα πλαίσια της τελευταίας, άλλωστε, εγκρίνονται οι ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 119 παρ. 1 του ν. 4548/2018.

Στη διάταξη έχει τεθεί προθεσμία δέκα ημερών, με γνώμονα την έγκαιρη ενημέρωση των μετόχων για το οικονομικό γίνεσθαι της εταιρείας και κα' επέκταση της κατά το δυνατόν καλύτερης προετοιμασίας τους ενόψει της επικείμενης τακτικής ΓΣ. Ενόψει, λοιπόν, του γεγονότος ότι η συγκεκριμένη προθεσμία εξυπηρετεί το μετοχικό συμφέρον, δεν επιτρέπεται η σύντμησή της μέσω καταστατικής πρόβλεψης¹⁰³. Επιπροσθέτως, και παρότι κάτι τέτοιο δεν εξάγεται από τη γραμματική διατύπωση της διάταξης, ορθό θα ήταν να γίνει δεκτό ότι δεν περιλαμβάνονται στην ως άνω προθεσμία η ημέρα θέσης στη διάθεση των μετόχων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων, καθώς και η ημέρα διεξαγωγής της ΓΣ¹⁰⁴.

Σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο απόσπασμα της Αιτιολογικής Έκθεσης επί του άρθρου 123, η παράβαση των διατάξεων του συγκεκριμένου άρθρου δεν επηρεάζει το κύρος των αποφάσεων της ΓΣ, καθώς, όπως επισημαίνεται, το άρθρο 137 παρ. 2 αφορά τη μη παροχή πληροφοριών τις οποίες αιτήθηκαν οι μέτοχοι επί τη βάση του άρθρου 141. Εντούτοις, πρόκειται περί δύο εντελώς διαφορετικών διατάξεων, καθότι η υποχρέωση που απορρέει από το άρθρο 123 αφορά το χρονικό σημείο πριν από τη ΓΣ και αποσκοπεί στην πληρέστερη ενημέρωση των μετόχων για την οικονομική κατάσταση της εταιρείας, ώστε να μπορούν αυτοί να αποφασίσουν αν θα εγκρίνουν ή όχι της χρηματοοικονομικές καταστάσεις ή εάν θα ασκήσουν τα θεμελιωμένα στις παρ. 6 και 7 του άρθρου 141 δικαιώματά τους. Διαφέρει, επομένως, ουσιωδώς η υποχρέωση που θεσπίζεται από το άρθρο 123 από το δικαίωμα των μετόχων να ζητούν πληροφορίες βάσει του άρθρου 141, τις οποίες το ΔΣ θα οφείλει να παράσχει στη ΓΣ¹⁰⁵. Για τους λόγους αυτούς, είχε προταθεί κατά το προϊσχύσαν δίκαιο η άποψη περί θεμελίωσης ακυρωσίας στη διασταλτική εφαρμογή του άρθρου 35^α παρ. 1 περ. α' (και ήδη πλέον άρθρου 137 παρ. 1 περ. α'), με το σκεπτικό ότι η χορήγηση πληροφοριών δύναται να θεωρείται κομμάτι της διαδικασίας λήψης απόφασης, με συνέπεια η μη χορήγησή τους να εκλαμβάνεται ως πλημμέλεια της διαδικασίας λήψης της τελευταίας,

¹⁰³ Πασσιά Ι., ό.π., σελ. 305.

¹⁰⁴ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1760.

¹⁰⁵ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1761.

που συνεπάγεται ακυρωσία¹⁰⁶. Πέραν τούτου, και δεδομένου του ότι το άρθρο 137 παρ. 5 περ. ε', κατά την απαρίθμηση των περιπτώσεων στις οποίες δεν μπορεί να ακυρωθεί απόφαση ΓΣ, αποκλείει και τις περιπτώσεις μη τήρησης ή πλημμελούς τήρησης των παρ. 3 και 4 του άρθρου 123, θα μπορούσε εξ αντιδιαστολής να συναχθεί ότι είναι επιτρεπτή η ακύρωση εφόσον παραβιάζονται οι παρ. 1 και 2 του ίδιου άρθρου¹⁰⁷.

Αναφορικά με το τι ποσοστό καταβεβλημένου μετοχικού κεφαλαίου πρέπει να συγκεντρώνουν οι μέτοχοι, ώστε να νομιμοποιούνται σε προσφυγή αιτούμενοι την ακυρωσία της απόφασης, αφενός είχε προταθεί η άποψη, κατά το προϊσχύσαν δίκαιο, να εφαρμόζεται η διάταξη του άρθρου 35^α παρ. 3 εδ. δ', και ήδη πλέον άρθρο 137 παρ. 3 εδ. δ' εδ. δ', ήτοι να απαιτείται η συγκέντρωση του 1/20 του κεφαλαίου, αφετέρου υποστηρίζεται η άποψη ότι εφαρμογής θα έπρεπε να τυγχάνει το εδ. α' της παρ. 3 του άρθρου 137 και άρα πρέπει να συγκεντρώνονται 2/100 του κεφαλαίου, με το σκεπτικό ότι, εάν εφαρμοζόταν η αφενός προτεινόμενη άποψη, αυτό θα συνεπαγόταν περιορισμό του δικαιώματος των μετόχων μη προβλεπόμενο εκ του νόμου¹⁰⁸.

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η παράβαση των διατάξεων του άρθρου 123 δημιουργεί άμεση ευθύνη του ΔΣ έναντι των μετόχων, εφόσον από την παράβαση αυτή προκύπτει ζημία τους¹⁰⁹.

4.1.3. Η ανάρτηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων του ΔΣ και των ελεγκτών στο διαδίκτυο και εναλλακτικοί τρόποι γνωστοποίησης

Η παράγραφος 2 του άρθρου 123 ορίζει ότι η εταιρεία εκπληρώνει την υποχρέωση της παρ. 1, αναρτώντας τα στοιχεία στον διαδικτυακό της τόπο, εφόσον διατηρεί, ενώ εάν δεν διατηρεί, τότε πρέπει να αποστέλλει τα στοιχεία στους μετόχους, με την προϋπόθεση ότι οι τελευταίοι έχουν θέσει σε γνώση της εταιρείας τα στοιχεία επικοινωνίας τους. Από τη στιγμή που δεν γίνεται μνεία στον νόμο, γίνεται δεκτό ότι η διοίκηση μπορεί να επιλέξει να αποστέλλει τα στοιχεία είτε με δικαστικό επιμελητή, είτε με απλή επιστολή ή με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κατά το εδ. δ' της παρ.2, με την επιλογή, πάντως, του τρόπου αποστολής να δύναται να ελεγχθεί κατ' άρθρο 281 ΑΚ¹¹⁰. Στην περίπτωση αποστολής των στοιχείων με επιστολή, είναι απαραίτητο, κατά

¹⁰⁶ Γιοβαννόπουλο Ρ., σε: Περάκη Ε. (επιμ.), ό.π., σελ. 339.

¹⁰⁷ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1761.

¹⁰⁸ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1761.

¹⁰⁹ Βλ. Απόσπασμα Αιτιολογικής έκθεσης ν. 4548/2018 επί του άρθρου 123.

¹¹⁰ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1762.

τα διαλαμβανόμενα στο άρθρο 123 παρ. 2 εδ. γ', η αποστολή να λάβει χώρα, αποδεδειγμένα, τουλάχιστον πέντε ημέρες πριν από την δεκαήμερη προθεσμία της παραγράφου 1. Επισημαίνεται ότι εφόσον η επιστολή αποσταλεί προσηκόντως, σύμφωνα με τους όρους που θέτει ο νόμος και εντός της ανωτέρω προθεσμίας, τότε τεκμαίρεται ότι ο μέτοχος παρέλαβε, με αποτέλεσμα να μην υφίσταται περιθώριο ακύρωσης της απόφασης ΓΣ, εάν η επιστολή για κάποιο λόγο δεν παρελήφθη από αυτόν¹¹¹.

Τέλος, σύμφωνα με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 2 του άρθρου 123, εάν οι μέτοχοι δεν θέσουν έγκαιρα υπόψιν της εταιρείας τα στοιχεία επικοινωνίας τους, τότε οφείλουν οι ίδιοι να αιτηθούν προς την εταιρεία να ενημερωθούν αναφορικά με τα στοιχεία της παραγράφου 1.

4.1.4. Υποχρέωση πληροφόρησης των μετόχων πριν από τη ΓΣ

Η εταιρεία υποχρεούται, βάσει της παρ. 3, από την ημέρα που δημοσιεύεται η πρόσκληση της ΓΣ έως και την ημέρα διεξαγωγής της, να θέτει στη διάθεση των μετόχων κατ' ελάχιστον τις ακόλουθες πληροφορίες: α) την πρόσκληση της ΓΣ, β) το σύνολο του αριθμού των μετόχων και των δικαιωμάτων ψήφου που ενσωματώνουν οι μετοχές με σημείο αναφοράς την ημερομηνία της πρόσκλησης, καθώς και ξεχωριστή αναφορά στα σύνολα ανά κατηγορία μετοχών και γ) τα έντυπα που θα χρησιμοποιηθούν εάν ο μέτοχος επιλέξει να ασκήσει το δικαίωμα ψήφου του δια εκπροσώπου ή αντιπροσώπου ή εάν σκοπεύει να ψηφίσει μέσω αλληλογραφίας ή ηλεκτρονικών μέσων, εφόσον, βέβαια, προβλέπεται η τελευταία δυνατότητα, εκτός εάν τα ως άνω έντυπα αποστέλλονται σε κάθε μέτοχο απευθείας. Σημειώνεται ότι κατά το άρθρο 27 παρ. 3 του προϊσχύσαντος κ.ν. 2190/1920, τις ως άνω πληροφορίες ήταν υποχρεωμένες να αναρτούν στην ιστοσελίδα τους μόνο οι εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο.

4.1.5. Υποχρέωση πληροφόρησης σε εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά

Στην παράγραφο 4 του άρθρου 123 έχουν προβλεφθεί ορισμένες επιπρόσθετες πληροφορίες, πέραν αυτών της παραγράφου 3, οι οποίες πρέπει να τίθενται στη διάθεση των μετόχων, από την ημέρα που δημοσιεύεται η πρόσκληση για σύγκληση της ΓΣ έως και την ημέρα διεξαγωγής της, από τις εταιρείες με μετοχές εισηγμένες σε ρυθμιζόμενη αγορά, προκειμένου να διευκολύνεται η απρόσκοπτη και ουσιαστική συμμετοχή των

---

¹¹¹ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1763.

μετόχων στη ΓΣ¹¹². Ειδικότερα, γνωστοποιούνται επιπλέον τα έγγραφα που πρόκειται να υποβληθούν στη ΓΣ, σχέδιο απόφασης για το εκάστοτε θέμα ημερήσιας διάταξης, ή, εάν δεν έχει προταθεί κάποια απόφαση προς έγκριση, σχετικό σχόλιο του ΔΣ, και σχέδια αποφάσεων που τυχόν έχουν προτείνει οι μέτοχοι κατά το άρθρο 141 παρ. 3.

Εν συνεχεία, στην παράγραφο 5 διευκρινίζεται ότι οι εισηγμένες εταιρείες αναρτούν τα ως άνω στοιχεία των παρ. 3 και 4 στον διαδικτυακό τους τόπο, ενώ σε περίπτωση που για τεχνικούς λόγους είναι αδύνατη η διαδικτυακή πρόσβαση στα έντυπα του εδ. γ' της παρ. 3, η εταιρεία αναγράφει στον διαδικτυακό τόπο τον τρόπο προμήθειας των εντύπων σε έγχαρτη μορφή και τα αποστέλλει δίχως χρέωση σε όποιον μέτοχο τα αιτηθεί.

Τονίζεται, ότι σύμφωνα με τη ρητή επιταγή του άρθρου 137 παρ. 5 περ. ε', ενδεχόμενη παράβαση των παραγραφών 3 και 4 του άρθρου 123 δεν επιφέρουν ακυρωσία της ληφθείσας απόφασης της ΓΣ, χωρίς ωστόσο να αποκλείεται η γέννηση αποζημιωτικών αξιώσεων βάσει των γενικών διατάξεων¹¹³, εάν αποδειχθεί ζημία, η οποία βρίσκεται σε αιτιώδη συνάφεια με την παράβαση των ως άνω διατάξεων.

4.2. Άρθρο 135

Με το νόμο 4548/2018 εισήχθη στο άρθρο 135 μια καινοτομία στη διαδικασία λήψης αποφάσεων, ήτοι παρέχεται πλέον στις μη εισηγμένες εταιρείες η ευχέρεια να λαμβάνουν πλειοψηφικές αποφάσεις μέσω της ΓΣ χωρίς να λαμβάνει χώρα η παραδοσιακή συνεδρίαση, σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που θέτει και την διαδικασία που ορίζει το ως άνω άρθρο. Η πρόταση για την λήψη μιας απόφασης υποβάλλεται ηλεκτρονικά από το ΔΣ, απευθυνόμενη προς όλους τους μετόχους -επομένως, δεν τίθεται ζήτημα απαρτίας-, υπό τον όρο ότι το καταστατικό προβλέπει τη συγκεκριμένη διαδικασία λήψης αποφάσεων και εφόσον η μειοψηφία του 1/5 του κεφαλαίου δεν ασκήσει το δικαίωμά της να αντιταχθεί σε αυτή¹¹⁴.

Εντούτοις, ο νομοθέτης, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι μέσω του θεσμού αυτού υποκαθίσταται η συζήτηση στην ΓΣ, μερίμνησε στην παρ. 6 ειδικά για το ζήτημα της ενημέρωσης των μετόχων. Πιο αναλυτικά, προβλέπεται στην παρ. 6 ότι εντός τριών (3) ημερών από την αποστολή της πρότασης του ΔΣ, «οι μέτοχοι μπορούν να ζητούν από το

¹¹² Αυγητίδη Δ., Η Εισηγμένη Ανώνυμη Εταιρία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013, σελ. 93.

¹¹³ Χριστοδούλου Δ, σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1764.

¹¹⁴ Βλ. Απόσπασμα Αιτιολογικής Έκθεσης του Ν. 4548/2018 επί του άρθρου 135.

διοικητικό συμβούλιο διευκρινίσεις ή πληροφορίες για τις υποθέσεις της εταιρείας, στο μέτρο που αυτές είναι χρήσιμες για την πραγματική εκτίμηση του σχεδίου απόφασης χωρίς συνεδρίαση». Πρόκειται για ατομικό δικαίωμα πληροφόρησης οποιουδήποτε μετόχου, καθώς από τη διάταξη δεν απαιτείται η συγκέντρωση ελάχιστου ποσοστού κεφαλαίου από τον μέτοχο που αιτείται τις πληροφορίες. Με τον τρόπο αυτό, η συγκεκριμένη διάταξη προσομοιάζει με το δικαίωμα του μετόχου του άρθρου 141 παρ. 6.

Το προστατευτικό πνεύμα της διάταξης προς τους μετόχους, οι οποίοι ενδέχεται να πιεστούν χρονικώς να λάβουν απόφαση επί ζητήματος, για το οποίο δεν έχουν πληροφορηθεί προσηκόντως, επιτάσσει να γίνει δεκτό ότι η ημέρα αποστολής της πρότασης του ΔΣ δεν συνυπολογίζεται στην τριήμερη προθεσμία¹¹⁵.

Το ΔΣ, με τη σειρά του, έχει προθεσμία 2 ημερών από τη λήψη της αίτησης να χορηγήσει τις αιτούμενες πληροφορίες, ενώ μπορεί να αρνηθεί να τις χορηγήσει, εφόσον κρίνει ότι αυτές δεν είναι χρήσιμες για την απόφαση ή εφόσον η αίτηση υποβλήθηκε εκπρόθεσμα. Εάν αρνηθεί, ωστόσο, τη χορήγηση αυθαίρετα, τότε τυχόν ληφθείσα απόφαση θα καθίσταται ακυρώσιμη, κατά το άρθρο 137 παρ. 2 εδ. α', που τυγχάνει ανάλογης εφαρμογής δυνάμει της διάταξης του άρθρου 141 παρ.1.

4.3. Άρθρο 122

Το άρθρο 122, το οποίο αφορά τη δημοσίευση της πρόσκλησης της γενικής συνέλευσης, εισήγαγε στην παράγραφο 4 το δικαίωμα κάθε μετόχου εταιρείας μη εισηγμένης σε ρυθμιζόμενη αγορά να αιτείται από την εταιρεία ατομική πληροφόρηση μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για επικείμενες ΓΣ. Μάλιστα, έχει το δικαίωμα να λάβει τις αιτούμενες πληροφορίες τουλάχιστον δέκα ημέρες πριν από την ημέρα της συνεδρίασης.

Η ως άνω διάταξη παρέχει, λοιπόν, ένα ακόμη ατομικό δικαίωμα του μετόχου, ενισχύοντας τις δυνατότητες ενημέρωσής του ενόψει των ΓΣ. Αξίζει να επισημανθεί ότι το συγκεκριμένο δικαίωμα χορηγείται μόνο στους μετόχους μη εισηγμένων εταιρειών, και όχι στους κατόχους εισηγμένων μετοχών, δεδομένης της διασποράς και της κυκλοφορίας των τελευταίων στους συναλλακτικούς κύκλους¹¹⁶. Εντούτοις, σημειώνεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 137 παρ. 5 περ. ε', η μη τήρηση της συγκεκριμένης διατάξεως δεν επιφέρει ακυρωσία της απόφασης που ελήφθη από την

---

¹¹⁵ Χριστοδούλου Δ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1853.

¹¹⁶ Λιναρίτη Ι., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 64.

ΓΣ. Κατά συνέπεια, ο μέτοχος, σε περίπτωση παραβίασης του δικαιώματός του, μπορεί να προσφύγει μόνο στις γενικές διατάξεις περί αποζημίωσης¹¹⁷.

---

¹¹⁷ Χριστοδούλου Δ., σε: Σωτηρόπουλο Γ, (επιμ), ό.π., σελ. 1756.

5^ο Κεφάλαιο

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

Από όσα εκτέθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας διπλωματικής εργασίας, προκύπτει εύλογα το συμπέρασμα ότι τα δικαιώματα πληροφόρησης της μειοψηφίας, και εν γένει τα δικαιώματα της μειοψηφίας, συνιστούν έναν από τους σημαντικότερους θεσμούς μιας ΑΕ, έχοντας τόσο αποτρεπτική λειτουργία, όσο και κατασταλτική, καθώς αποτελούν, τρόπον τινά ένα από τα μέσα ελέγχου και περιστολής της εξουσίας της πλειοψηφίας. Ωστόσο, η συμβολή τους επεκτείνεται αδιαμφισβήτητα και στο κομμάτι της σχέσης του ίδιου το μετόχου με την εταιρεία, υπό την έννοια ότι όσο πιο επαρκώς και πλήρως πληροφορημένος είναι ο μέτοχος για τις υποθέσεις της εταιρείας, τόσο πιο αποτελεσματικά συμμετέχει στην λήψη των αποφάσεων και ασκεί το δικαίωμα ψήφου του, ενώ μέσω των δικαιωμάτων που αναλύθηκαν ανωτέρω αποκτά και μια πληρέστερη εικόνα αναφορικά με τη θέση του στην εταιρεία. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο ο νομοθέτης έχει προσπαθήσει ανά τα έτη να ενισχύσει τη θέση των μετόχων, βελτιώνοντας την άσκηση των σχετικών δικαιωμάτων, ιδίως με την αναμόρφωση του ν. 2190/1920 με τον ν. 3604/2007¹¹⁸, αλλά και κατόπιν με τον ν. 4548/2018. Εντούτοις, η αναμόρφωση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων δεν ήταν ποτέ ριζική, διότι σε μια τέτοια περίπτωση θα ελλόχευε ο κίνδυνος της διαταραχής των ισορροπιών μεταξύ πλειοψηφίας και μειοψηφίας. Δεν πρέπει να λησμονείται, εξάλλου, ότι δεν μπορούν να αποκλειστούν τα ενδεχόμενα εμφάνισης καταχρηστικών συμπεριφορών, ήτοι καταχρηστικής άσκησης των εν λόγω δικαιωμάτων από τη μετοχική μειοψηφία, κίνδυνο που ο νομοθέτης προσπαθεί να περιορίσει, κατά το δυνατόν, μέσω της εξάρτησης της άσκησης ορισμένων εκ των εν λόγω δικαιωμάτων από τη συγκέντρωση ενός ελάχιστου ποσοστού μετοχικού κεφαλαίου. Για όλους αυτούς τους λόγους, θα μπορούσε κανείς να καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η ρύθμιση των θεμάτων και των δικαιωμάτων που άπτονται της προστασίας της μειοψηφίας κατά της κυριαρχίας της πλειοψηφίας είναι ένα από τα περιπλοκότερα προβλήματα του δικαίου των Ανωνύμων Εταιρειών, για την επίλυση του οποίου θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψιν από τον νομοθέτη τα συμφέροντα και τα κίνητρα αμφοτέρων των πλευρών, αλλά πάντοτε με κύριο γνώμονα το εταιρικό συμφέρον και με απώτερο σκοπό την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία της εταιρείας.

---

¹¹⁸ Τριανταφυλλάκη Γ., Από την προστασία της μειοψηφίας στην προστασία του μετόχου, ΕΕμπΔ 2009,σελ. 519.

Βιβλιογραφία

Βιβλία – Περιοδικά – Νομολογία

- [1] Αλεξανδρίδου Ε., Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.
- [2] Αθανασίου Λ., Μέτοχοι και Εταιρική Εποπτεία – Η ενεργός ανάμειξη των μετόχων στις εταιρικές αποφάσεις ως μέσο άσκησης εποπτείας στη διοίκηση της α.ε., Διεύθυνση Σειράς: Ευ. Περάκης, Νομική Βιβλιοθήκη, 2010.
- [3] Αντωνόπουλος Β., Δίκαιο Α.Ε. και Ε.Π.Ε., 4^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2012.
- [4] Αυγητίδης Δ., Η Εισηγμένη Ανώνυμη Εταιρία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2013.
- [5] Βερβεσός Ν., Ασήμαντες παραβάσεις στο δίκαιο των ελαττωματικών αποφάσεων της γενικής συνέλευσης μιας ανώνυμης εταιρίας – Σκέψεις εξ αφορμής της ΑΠ 410/2016, ΔΕΕ, 6/2017.
- [6] Γιοβαννόπουλος Ρ., Ελαττωματικές αποφάσεις γενικής συνέλευσης Α.Ε., Τόμος Ι – Όψεις της ακυρωσίας, Διεύθυνση Σειράς: Περάκης Ευ., Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.
- [7] Γιοβαννόπουλος Ρ., Ακυρώσιμες αποφάσεις Γενικής Συνέλευσης, Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου, 2 (2008).
- [8] Δελικωστόπουλος Ι., Δικονομικές δυνατότητες μειωψηφούντος μετόχου ΑΕ., ΔΕΕ, 12/2010.
- [9] Λιβαδά Χ., στο Σωτηρόπουλος Γ. (επιμέλεια), Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4548/2018, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020.
- [10] Λιναρίτης Ι., στο Σωτηρόπουλος Γ. (επιμέλεια), Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4548/2018, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020.
- [11] Μαρίνος Μ.-Θ., Ο «αποχρών ουσιώδης λόγος» ως όριο του ατομικού δικαιώματος πληροφόρησης του μετόχου κατά το άρθρο 39 παρ. 4 Ν 2190/1920, Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταιριών, 4/2008.
- [12] Μάρκου Ι., Η Γενική Συνέλευση των μετόχων της ΑΕ (Ερμηνεία των άρθρων 25-35γ Κωδ. Ν. 2190/1920), Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.
- [13] Μάρκου Ι., Τα δικαιώματα της μειωψηφίας για πληροφόρηση και για έλεγχο, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.

- [14] Μούζουλας Σ., Ν. 3604/2007 για την αναμόρφωση και τροποποίηση του Κ.Ν. 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών, εκδόσεις Σάκκουλα, 2008.
- [15] Πασσιάς Ι., Το Δίκαιον της Ανωνύμου Εταιρείας, Τόμος Β΄, Αθήναι, 1969.
- [16] Περάκης Ε., Το νέο δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2007.
- [17] Περάκης Ευ., Το Νέο Δίκαιο της Ανώνυμης Εταιρείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019.
- [18] Πολυμελές Πρωτοδικείο Ζακύνθου 278/2001, Δίκαιο Επιχειρήσεων & Εταιριών, 6/2003.
- [19] Ρόκας Ν., Εμπορικές Εταιρίες, 9^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2019.
- [20] Ρόκας Ν., Εμπορικές εταιρίες, 7^η Έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, 2012.
- [21] Σινανιώτη – Μαρούδη Α., Εμπορικό Δίκαιο – Εταιρίες, Νομική Βιβλιοθήκη, 2021.
- [22] Σπυρίδωνος Α., Τα δικαιώματα της μειοψηφίας στην Ανώνυμη Εταιρεία, Νομική Βιβλιοθήκη, 2016.
- [23] Σταματάκης Η., στο Μασούρος Π. (επιμέλεια), Αγωγές & Αιτήσεις Ανώνυμης Εταιρείας, Νομική Βιβλιοθήκη, 2019
- [24] Τριανταφυλλάκης Γ., Από την προστασία της μειοψηφίας στην προστασία του μετόχου, ΕΕμπΔ 2009.
- [25] Χριστοδούλου Δ., στο Σωτηρόπουλος Γ. (επιμέλεια), Δίκαιο Ανώνυμης Εταιρείας, Ερμηνεία κατ' άρθρο του Ν. 4548/2018, Νομική Βιβλιοθήκη, 2020
- [26] Ψυχομάνης Σ, Δίκαιο Εμπορικών Εταιριών, 4^η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2020.

Ηλεκτρονικές πηγές

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Αναμόρφωση του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών». Ανακτήθηκε από <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/2f026f42-950c-4efc-b950-340c4fb76a24/a-anon-eis.pdf> (τελευταία πρόσβαση 22/05/2022)